Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Ústav filmu a audiovizuální kultury

Dominik Misák

(FAV; bakalářský prezenční)

Miloš Kopecký v roli harpagonského cholerika

(bakalářská diplomová práce)

Vedoucí práce:

Mgr. Michal Večeřa Ph.D.

Brno 2022

Prohlášení o samostatnosti:

Prohlašuji, že bakalářskou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a použil jen uvedených zdrojů.

V Brně dne: 24. června 2022 Podpis:

Poděkování:

Rád bych poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Michalu Večeřovi Ph.D. za jeho neustálou podporu, ochotu a jeho cenné rady, které mi pomohly s realizací mé práce.

Obsah

1. Úvod 5
2. Star Studies – teoreticko-metodologická reflexe 6
2.1 Hvězdný systém v normalizační kinematografii 7
3. Kinematografie v 70. letech a společensko-politická situace 9
3.1 Hvězdná osobnost Miloše Kopeckého 10
3.2 Filmový plakát 11
4. Tvorba Miloše Kopeckého 16
4.1 Kopeckého tvorba v 60. letech 16
4.2 Kopeckého filmové a divadelní role od přelomu let 1971 a 1972 17
4.3 Kopeckého role v televizi i napříč médii 19
5. Miloš Kopecký v rolích harpagonského cholerika 23
5.1 Nadměrně hlasité cholerické výstupy, jež hlasitostí převyšují ostatní postavy. 24
5.2 Kopeckého až přehánějící gestikulace za pomocí jeho rukou 28
5.3 Velice důrazná a detailní mimika v obličeji 30
5.4 Specifická intonace a mluva u Miloše Kopeckého 33
5.5 Prvky sarkasmu případně i arogance či povýšení. 34
6. Závěr 39
7. Seznam použitých zdrojů: 41
8. English Summary 47

1. Úvod

Hvězdná osobnost Miloš Kopeckého v 70. letech je téma, které není nikde systematicky rozebráno. Ve filmech ze 70. let Kopecký představoval často především cholerické postarší pány, jenž mají neustále konflikty se svým okolím.

Ve své práci se budu konkrétně zabývat filmy: *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* (1976*), „Já už budu hodný dědečku!“* (1978), *Šest medvědů s Cibulkou* (1972), *Causa Králík* (1979) a *Adéla ještě nevečeřela* (1977). Téma jsem si zvolil proto, že jde o jednoho z nejvýraznějších herců z období normalizace. Kopeckého kariéra je specifická tím, že často ve filmech (například ve sci-fi komediích) představoval antagonisty.

Analyzuji právě tyto filmy, jelikož v nich můžeme nejlépe pozorovat Kopeckého herectví s jeho vlastními prvky harpagonského cholerika. Tyto filmy s Kopeckým se těšili také velkého úspěchu u diváků a velké návštěvnosti v kinech, jednalo se tedy o důležitý prvek Kopeckého hvězdného obrazu.

Tvorbu Miloše Kopeckého jsem zkoumal z pohledu star studies v podobě představeného Richardem Dyerem. Budu rozebírat, jak vypadá hvězdný obraz, hvězdná osobnost a star vehicle Miloše Kopeckého. Při rozebírání Kopeckého tvorby jsem se věnoval zároveň také hvězdnému systému v období normalizace, kdy jsem musel brát v úvahu rozdíly mezi konceptem hvězdného systému v USA (převážně v Hollywoodu) a v socialistickém Československu. Zjistil jsem totiž, že u nás moc publikací a materiálů, jež by se podrobněji zabývaly právě konceptem hvězdného systému a jeho aplikaci u kinematografie v socialistickém Československu, a především tedy v normalizačním období. Obdobné témata ovšem rozebírali například Kateřina Váchová ve své práci o Tomáši Holém[1] či Ellyn Černochová která rozebírá hvězdný obraz Jiřího Suchého.[2]

[1] VÁCHOVÁ, Kateřina. *Tomáš Holý – hvězdný obraz nejvýraznější dětské herecké osobnosti československé kinematografie 80.let.* Brno, 2015. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav filmu a audiovizuální kultury. Vedoucí práce Šárka Gmiterková.

[2] ČERNOCHOVÁ, Ellyn. *Poetický Jonáš jako jeden z nás: analýza vývoje hvězdného obrazu Jiřího Suchého v kontextu kulturních průmyslů 60.let*. Brno, 2021. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav filmu a audiovizuální kultury. Vedoucí práce Šárka Gmiterková.

2. Star Studies – teoreticko-metodologická reflexe

Star studies objasňují, jakým způsobem hvězdy působí na divácké publikum, a také zkoumá, jaký mají hvězdy význam v dobové společnosti. U hvězdného systému předpokládáme, že vyobrazení jedinečnosti a osobnosti umělce je tím nejpodstatnějším prvkem, kterému může být podřízena i výstavba filmu. Podle onoho systému, se tak obsazováním hvězd ve filmu vyrovnává estetická a ekonomická rovina, jelikož herecké hvězdy obstarávají ústřední bod samotného obrazu a konstruují narativ, který sami zobrazují. Dle Dyera, jsou hvězdy vnímány jako hvězdy, protože jsou talentovaní, a tedy i obdarování nejrůznějšími schopnostmi. Díky tomu že mají tyto předpoklady, se jeví společnosti jako úžasní a naprosto výjimeční. U diváků dochází k vytváření osobních vazeb na jednotlivé hvězdy, přičemž tento vztah může mezi divákem a hvězdou dorůstat až enormních rozměrů kdy tak dochází k idealizování hvězdy divákem. Tento „osobní" vztah mezi hvězdou a divákem se vytváří i díky médiím.

Je tedy možné nahlížet na onu hvězdu z více různých perspektiv. Tento systém tak vysvětluje, jakým způsobem, s pomocí čeho, za jakých okolností a proč se daná osoba stává hvězdou, jenž je populární nejen díky filmovým rolím ale i sama o sobě.[3]

Důležité je také mít předpoklady pro to, aby se někdo mohl stát hvězdou. Předpoklady se liší v jednotlivých žánrech. Za nejběžnější podmínky se považují vzhled a sexappeal, herecké schopnosti a nadání, fotogeničnost jedince či umění vystavit se před kamerou. [4] Pro zkoumání hvězd a jejich obrazu je podle Richarda Dyera důležité brát v úvahu otázku kultury, ideologie a národnosti dané hvězdy. Přístup je u každé národnosti a kultury jinak aplikovatelný a použitelný. Hvězdy bývají dle star studies, často vybráni do určitého typu rolí na základě chování a vzhledu, přičemž se tak zařadí do určité sociálně definované kategorie osob, jenž má dané stálé psychologické vlastnosti. [5]

Richard Dyer staví svou metodu na konceptu tzv. strukturované polysémie. Podle Richarda Dyera může obraz samotné hvězdy představovat více významů. Obraz hvězdy může představovat osobu jako tvůrce, osobu jako onu mediální hvězdu a osobu jakožto jednotlivou lidskou bytost. Jednotlivé významy se pak v závislosti na čase proměňují. Při rozebírání strukturované polysémie je tak podstatné, jaké recepční praktiky jednotlivé divácké skupiny ve vztahu k hvězdě uplatňují.[6]

Star Studies je v Dyerově pojetí aplikovaný na medium filmu, které může být u hollywoodských hvězd dominantní oblastí jejich činnosti.[7] V případě menších národních kinematografií ale nabírají na významu i jiné oblasti uměleckých aktivit jako divadlo, nebo rozhlasová tvorba.[8] V Československu byl i koncept hvězdného systému více provázaný s filmovou a divadelní kariérou nežli v Hollywoodu. Hvězdný systém v Československu byl

3 DYER, Richard. *Stars*. London: British Film Institute, 1998, s.8
4 Tamtéž, s. 16.
5 Tamtéž, s. 47.
6 Tamtéž, s. 3.
7 Tamtéž, s. 63.
8 Tamtéž, s. 75.

odlišný a dal by se částečně přirovnat k hvězdnému systému v sousedním Německu, spíše než k tomu v Hollywoodu.[9] Je tedy třeba přihlédnout ke všem jeho aktivitám,

Ve své knize Dyer operuje s pojmy star vehicle, hvězdný obraz, a hvězdná osobnost. Pojem star vehicle představuje filmy vystavené kolem hvězdné osobnosti daného herce. Tyto filmy mohou být ovšem i adaptace různých příběhů či knih, přičemž je zde možné i příběh poupravit, aby se zachoval hvězdný obraz herce.[10] Star vehicle také vysvětluje, že filmy se často dříve vystavovaly, kolem hvězdného obrazu samotné hvězdy, z ekonomických důvodů,[11] čímž také docházelo k pravidelnému obsazování hvězdy. Hvězda pak lákala do kin více návštěvníků, kteří se stávali fanoušky oné hvězdy.

Termín hvězdný obraz nám taktéž vysvětluje hvězdný diskurz. Souhrn informací o hvězdném diskurzu pak nazýváme strukturovaná polysémie. Taktéž je důležitý termín star persona neboli hvězdná osobnost. Tento termín vnímáme jako soubor z obrazu hvězdy, který vidíme ve filmu a který se překrývá s osobní soukromou identitou hvězdy. Diváci pak vnímají onu hvězdnou osobnost a očekávají ji ve všech dalších filmech dané hvězdy.[12] Dyerův koncept je aplikovaný na prostředí Hollywoodu, které se liší od československého. Je podstatné také do jisté míry reflektovat onu spojitost a odlišnost mezi hvězdností v Hollywoodu a v Československu, tedy zasazení dobového kontextu filmu v Československu do kontextu star studies Richarda Dyera a to ve vztahu k Miloši Kopeckému.

2.1 Hvězdný systém v normalizační kinematografii

Hvězdný systém v Československu by se dal jen velmi těžko přirovnávat k tomu v Hollywoodu. Při aplikování metod star studies na českou kinematografii je potřeba brát v úvahu jednotlivé rozdíly a odlišnosti – především odlišnost kultury ale také rozdíly spojené s odlišnými politickými režimy. Ovšem také v československé kinematografii můžeme najít snímky, které z velké části lákaly právě na jednu ústřední hereckou hvězdu. Prezentace těchto filmů skrze danou hereckou hvězdu by se však nedala srovnávat s Hollywoodským hvězdným systémem. Tehdejší socialistické vedení se snažilo tyto „zvyklosti západu“ co nejvíce regulovat. [13]I přesto se například na film *Já už budu hodný dědečku!* z roku 1978 můžeme dívat jako na film, který lákal diváky na osobu Miloše Kopeckého. Můžeme tedy vyvodit, že tehdejší stranické vedení přesto využívalo takzvané „zlozvyky západu“. Tuto problematiku hereckých hvězd v socialismu rozebírala i Vladimíra Chytilová, ve své diplomové práci. Tento postoj byl zjevný i u propagace a distribuce jednotlivých snímků.

9 GARNCARZ, Joseph. *The star System in Weimar Cinema*. Rochester: Camden House, 2010, s. 116-134.
10 DYER, Richard. *Stars*. London: British Film Institute, 1998, s. 62.
11 MCDONALD, Paul. *The Star Systém: Hollywood's production on popular identities*. London: Wallflower Press, 2000, s. 10.
12 DYER, Richard. *Stars*. London: British Film Institute, 1998, s. 193.
13 CHYTILOVÁ, Vladimíra. *Olga Schoberová: filmová hvězda v kontextu Československé a Evropské kinematografie 60. let*. Brno, 2010. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav filmu a audiovizuální kultury. Vedoucí práce Pavel Skopal.

Filmy se prezentovaly velice často právě skrze ony plakáty, sloužící k přilákání potencionálních diváků.

Pro koncept star Studies je také podstatné to, že herecké hvězdy představují jistou formu individuality. Tato forma individuality však nemohla rozvíjena v Československu tolik jako v Hollywoodu. Ačkoliv hvězdy v Československu včetně Miloše Kopeckého představovaly jistý model postav s vlastními individuálními prvky, musely taktéž představovat model obyčejného pracujícího člověka v socialistickém Československu.[14] Toto tvrzení lze vztáhnout i na příklad Miloše Kopeckého. Zjev jednotlivých postav, které Kopecký představoval, se taktéž nelišil od obyčejných lidí z období normalizace. Tito „obyčejní lidé" představovali člověka se všedními zájmy, vlastnostmi a starostmi, s nimiž se mohl každý ztotožnit. Kopecký představoval koncept jedinečnosti typický pro hvězdu skrze svůj vlastní charakter. K této jedinečnosti mu napomáhaly jeho cholerické výstupy plné výrazné mimiky, přehánějících gest a projev s jistými prvky arogance. Tento svůj specifický projev předvedl ve filmech *„Já už budu hodný, dědečku!"* (1978) a ,,*Zítra to roztočíme, drahoušku*...!" (1976) kde často mluví svým sarkastickým a jistým „nadřazeným" tónem. Miloš Kopecký tak částečně vykresloval individualitu a částečně musel zároveň ve svých rolích ztělesňovat socialistické hodnoty a vyobrazovat jistou sociální třídu a vlastenectví.

14 PINKAS, Jaroslav. *Filmové obrazy „Normalizace"*. Praha: Karolinum, Ústav pro studium totalitních režimů, 2021, s. 34.

3. Kinematografie v 70. letech a společensko-politická situace

V této kapitole shrnu základní informace o politickém a kulturním vývoji období let 1969 až 1989 nazývaného normalizace s přihlédnutím k úloze kinematografie, a vlivu vládnoucí ideologie.

Podle Jaromíra Blažejovského je možné rozlišovat filmy normalizačního období. K filmům normalizačního období náleží všechny filmy natočené v letech 1969 až 1989. Mezi těmito filmy pak rozlišujeme normalizační filmy, které byly v jisté míře spojené s ideologií. Uvnitř normalizačních filmů však nalézáme i skupinu filmů, kterou nazýváme: filmy normalizující. Normalizující filmy byly již zřetelně až ofenzivně spojeny s ideologií a měli tak ovlivňovat diváky a jejich vědomí. Podstatné je, že mezi filmy normalizačního období najdeme i filmy, které se dají považovat za podvratné a které zcela nesympatizovaly s politickým režimem. Můžeme dále také říci, že mezi normalizačními filmy najdeme i filmy, které jsou i pro současného diváka zajímavé a dokážou publikum pobavit i dnes. U snímků z kategorie normalizujících filmů však platí opak – tyto filmy, podle Jaromíra Blažejovského „vyjadřovaly politické zájmy, neostalinské sekty uvnitř KSČ“.[15]

Dobovou atmosféru částečně ovlivnil i strach umělců z možné persekuce. Docházelo mimo jiné k diskriminaci lidí, kteří nesouhlasili s nově nastoleným kurzem politického směřování. V případě nesouhlasu mohli být persekuováni jak oni, tak i jejich rodinní příslušníci. Pokud chtěl umělec pokračovat v rozvoji své umělecké kariéry, bylo pro něj zcela nezbytné, aby veřejně či ve svých dílech nevyjadřoval odpor k normalizační politice. Mnoho tvůrců kvůli nesouhlasu s politickou situací muselo přerušit svou činnost, protože jejich tvorba nebyla v souladu s režimní kulturní politikou. Řada umělců se kvůli nesouhlasu s politickým režimem rozhodla emigrovat a ve své umělecké tvorbě pokračovali v zahraničí. Tvůrci, kteří chtěli pokračovat v činnosti, ale dříve se prezentovali jako odpůrci režimu, museli učinit veřejné prohlášení, v němž provedli sebekritiku. Vykoupení strana umožňovala některým umělcům skrze tvorbu ideologicky angažovaného filmu. Důležitým nástrojem režimu byla i cenzura, která umožnila zásah do filmů.[16]

Kinematografie měla za primární cíl ukazovat lidem všední život dělnické třídy a pracujících intelektuálů. Filmy často vyobrazovaly projekty spojené se socialismem, jako byli například jednotlivé politické akce a sjezdy, ovšem velice často filmy zobrazovaly také budování bytových jednotek pro pracující. Sekundárním cílem filmu pak bylo právě ukojení potřeby zábavy u obyvatelstva. Média také často nepravdivě divákům opakovaně ukazovala, jaké jsou v socialismu životní podmínky – média často prezentovala, jak je v socialistických zemích nadstandardní dostatek veškerého zboží, po kterém by divák mohl toužit. V televizi se často

15 BLAŽEJOVSKÝ, Jaromír. Čas sluhů (1969–1989). In Marta Sylvestrová (ed). *Český filmový plakát 20. století*. Brno - Praha: Moravská galerie – Ex libris, 2004, s. 108.

16 SVOBODOVÁ, Marie. *Cenzura v české kinematografii v 70. letech.* Praha, 2021. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce Petr Šafařík.

ukazovali nejrůznější hostiny a plné stoly zboží a potravin. Jak tvrdí Jaromír Blažejovský: „Filmy, televizní inscenace i seriály se tvářili, že zobrazují každodenní život dělnické třídy“.[17]

V 70. letech patřily komedie k těm úspěšným žánrům, jež si udržely vysokou návštěvnost v kinech a diváckou popularitu. V kinech je vidělo mnohdy i milion diváků.[18] Toto tvrzení se týkalo i komedie *Šest medvědů s cibulkou*, kterou navštívilo téměř jeden milion diváků[19]. V této komedii Miloš Kopecký představoval roli ředitele cirkusu Šviháka, komedie byla tedy obohacena o Kopeckého tradiční herectví. Miloš Kopecký měl tedy značnou výhodu oproti některým svým hereckým kolegům v tom, že byl spojován s komediemi, ve kterých představoval různé cholerické postavy, mnohdy dokonce jisté nevrlé starší pány. Tyto komedie se totiž těšili veliké divácké oblibě. Dále také patřil k umělcům, jenž měli kladné vztahy s představiteli socialistického režimu. Komedie v 70. letech často ukazovaly obyčejný pracující lid. Hlavní hrdinové se v těchto filmech dostávali do různých komických situací. Miloš Kopecký se tedy objevoval především v těchto komediích, které představovaly životy a problémy každodenní všednosti.[20]

3.1 Hvězdná osobnost Miloše Kopeckého

Miloš Kopecký ve svých filmech často představoval záporné postavy, případně různé svůdníky, ale především role, ve kterých ztvárňoval cholerické, věčně rozčílené postavy, jimž byly vlastní prvky arogance, pýchy a sobeckosti. Kopecký tedy představoval především tyto choleriky – tedy labilní jedince co se projevují vůči společnosti.[21] Tyto dané vlastnosti, pak často vedly k výkonům s velice výraznou gestikulací, abnormálně výraznou mimikou, i výbušnými výstupy. Tento typ cholerických rolí, však začal Miloš Kopecký představovat od roku 1972 do konce 70. let.

Diváci přichází do kina s určitými představami ohledně postavy, kterou hvězda zosobňuje. Tato očekávání tak vychází z jejich předcházejících zkušeností s danou hereckou hvězdou a s jejími předcházejícími rolemi. To je předpokladatelné, i u filmů ze 70. let s Milošem Kopeckým, kdy diváci mohli očekávat jistou postavu s cholerickými výstupy a s výraznou až přehánějící gestikulací.

Velice podstatná, je pak mimo jiné také vazba mezi osobnostním rysem postavy a se zápletkou. U těchto filmů, kde Miloš Kopecký představoval jemu vlastní postavy (tedy

17 BLAŽEJOVSKÝ, Jaromír. Čas sluhů (1969–1989). In Marta Sylvestrová (ed). *Český filmový plakát 20. století*. Brno – Praha: Moravská galerie – Ex libris, 2004, s. 109.

18 PTÁČKOVÁ, Brigita. *Žánr ve filmu*. Praha: Národní filmový archiv, 2004, s. 25.

19 FROLÍKOVÁ, Lenka. *Český dětský film po roce 1989: porovnání s obdobím normalizace z hlediska distribučních údajů.* Brno, 2007. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav filmu a audiovizuální kultury. Vedoucí bakalářské práce Jiří Voráč.

20 ŠRAJER, Martin. *Obraz české společnosti v normalizačních komediích Petra Schulhoffa*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra filmových studií. Vedoucí práce Stanislava Přádná.

21 Psycholožka: Cholerik je závislý na lidech. Ale ne proto, aby na ně řval | Dvojka. Český rozhlas Dvojka [online]. Copyright © 1997 [cit. 25.11.2022]. Dostupné z: https://dvojka.rozhlas.cz/psycholozka-cholerik-je-zavisly-na-lidech-ale-ne-proto-aby-na-ne-rval-7450667

především cholerické, často negativní pány ve společenském obleku, s obdobnou rétorikou a výraznou gestikulací) docházelo často k výbuchu emocí kvůli situacím, do kterých se postava ve filmu dostávala. Jako například ve filmu *„Já už budu hodný dědečku*!“, který pojednává především o řetězci situací jako jsou různá nedorozumění, trapasy, a hádky. Tyto situace často tvořily, komický prvek, který představoval hlavní komediální záměr, kvůli kterým se diváci u filmu smáli a kvůli kterým chtěli film v kinech sami vidět. Proto můžeme některé jeho prvky cholerických výstupů sledovat lépe u filmových rolí než u těch divadelních. I on sám poukazoval na odlišnosti divadelního herectví a herectví ve filmu, přičemž se odkazoval na to, že herec u filmu se musí přizpůsobovat kameře. Je třeba zdůraznit, že stejně jako u ostatních herců v Československu, byla Kopeckého herecká kariéra ve filmu a v divadle navzájem provázána. Kopeckého kariéra se rozvíjela jak na divadelních prknech, tak i před filmovou kamerou současně. Kopeckého role se i částečně prolínaly a je možné říct, že v divadle i ve filmu hrál tak, že vždy předváděl svůj autorský projev.

Kopecký sám sebe viděl jako divadelního herce, ačkoliv se i díky televizi a filmu zvýšila jeho popularita.[22] Taktéž můžeme říci, že v době normalizace mělo divadlo u nás trochu odlišnou a částečně i silnější tradici nežli v Hollywoodu.[23] Sám režisér pak může vytvořit opakující se známou hereckou osobnost a charakter, který se mu hodí do jeho filmu. Toto platí i v případu hvězdy Miloše Kopeckého a například režiséra Petra Schulhoffa, se kterým spolupracoval v průběhu života hned několikrát. Schulhoff také od roku 1974 točil převážně satirické komedie, ve kterých se často objevoval právě Kopecký. Můžeme říci, že jisté okolnosti poukazují na Kopeckého jako na hvězdu ve smyslu, v jakém ji definuje Dyerovo pojetí star studies. Petr Schulhoff jakožto tvůrce s vyšším autorským podílem, který si píše sám scénáře ke svým komediím[24], využil jistého věhlasu a statusu hvězdy Miloše Kopeckého, a to ovšem pouze v míře, která byla v době normalizace přípustná.

3.2 Filmový plakát

Filmové plakáty představují důležitý prvek u propagace filmu. Filmové plakáty jsou pak také napojeny právě na hvězdný systém, a mohou ovlivňovat vnímání hvězdy ve společnosti. Plakáty mohou především připomínat divákům jejich oblíbené hvězdy, a připomínají jim jejich velikost.

Je zřejmé, že plakáty se v Československu lišily od těch hollywoodských, a to kvůli politickým a uměleckým odlišným poměrům. Přesto však měly tyto plakáty společné to, že vyzdvihovaly hlavní hvězdu filmu, ovšem v Československu jinou měrou nežli v Hollywoodu, protože v Československu se dával stejný prostor všem tvůrcům. Všechny plakáty, které mířily do

22 KOPECKÁ, Jana. *Můj život s Mildou*. Praha: Malý Princ, 2013, s. 193.
23 KOVÁŘ, Pavel. Já: soukromý život Miloše Kopeckého. Praha: Eminent, 1996, s. 35
24 ŠRAJER, Martin. *Obraz české společnosti v normalizačních komediích Petra Schulhoffa*. Praha 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra filmových studií. Vedoucí práce: Doc.doc. PhDr. Stanislava Přádná.

distribuce podléhaly přísné kontrole u schvalovací komise Ministerstva kultury ČSR. Sedmdesátá léta se u filmových plakátů vyznačovala tím, že nebyla autorsky příliš plodná.[25]

Jako příklad dobového plakátu můžeme uvést plakát k filmu *Já už budu hodný, dědečku!*.[26]

Obrázek 1: Plakát k *filmu Já už budu hodný, dědečku!*

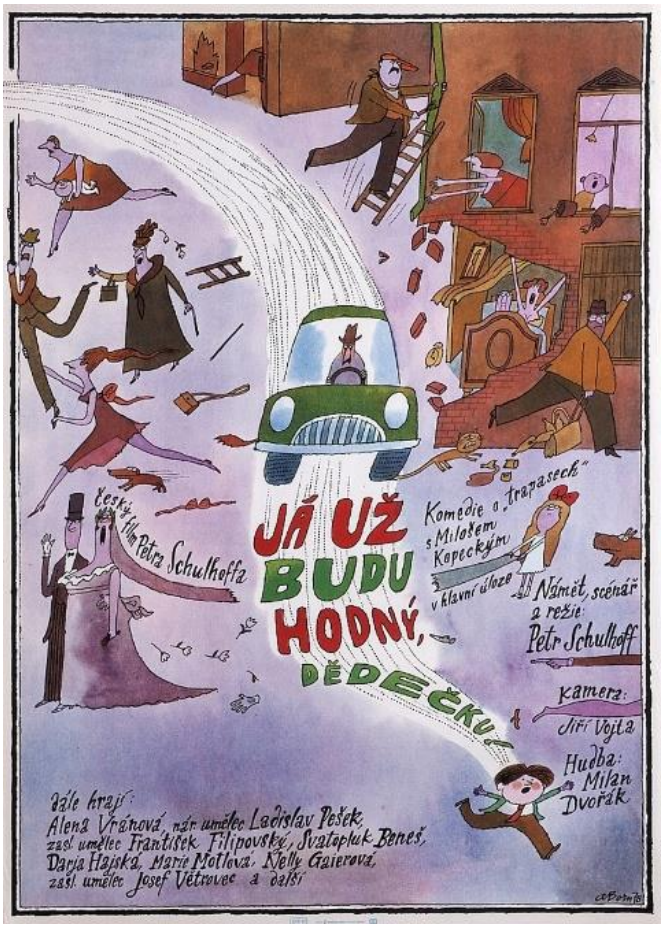

Plakát obsahoval kresbu, která představovala skupinu několika lidí na ulici, přičemž uprostřed ulice jede v zeleném autě muž v klobouku. Zelené auto se odlišuje od ostatních sytých oranžových barev, aby tak upoutalo divákovu pozornost. Podstatné je také rozmístění titulků, protože na plakátu se ve stejné úrovni vyskytuje jméno režiséra filmu Petra Schulhoffa a jméno představitele hlavní role Miloše Kopeckého. Jména ostatních herců jsou pak umístěna v levém dolním rohu plakátu a jména dalších tvůrců v pravém dolním rohu plakátu. Podstatné je také to, že jednotlivá jména jsou napsaná ve stejné velikosti, a že se tedy velikost písma u jednotlivých jmen nemění. Tento plakát velice dobře vystihuje ono

25 MĚSÍC, Radim. *Československý filmový plakát – možná typologie a rétorika propagační formy.* Olomouc 2016. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra divadelních a filmových studií. Vedoucí práce Mgr. Jakub Korda, Ph.D.

26 Já uz budu hodný, dedecku! (1979). IMDb: Ratings, Reviews, and Where to Watch the Best Movies & TV Shows [online]. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt0174801/mediaviewer/rm3596353536/.

tehdejší vnímání filmového díla. K tomuto filmu můžeme najít více plakátu, ovšem všechny jsou specifické tím, že Kopecký na plakátech představuje nejdůležitější a největší prvek.

Obrázek 2: Plakát k filmu *Zítra to roztočíme, drahoušku..!*

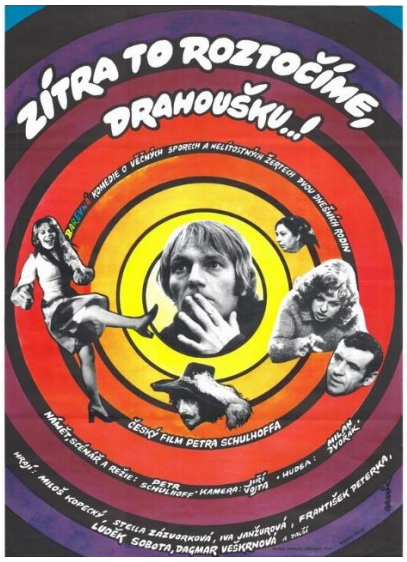

Je třeba říct, že film *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* má více verzí filmového plakátu, a ne ve všech se tedy dává přednost Kopeckému. U některých plakátů například nalezneme verze plakátů, kde nenalezneme jména herců a více prostoru na těchto plakátech získává například Luděk Sobota.

Ovšem jeden z plakátů k filmu *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* [27] (jenž je dostupný v několika lišících se variantách) vyobrazuje soustředné kruhy skládající se z několika pestrých barev. Vidíme zde i obličeje hlavních herců – Přesně uprostřed je obličej herce Luďka Soboty, napravo od něj vidíme celou figuru mladé herečky Dagmar Veškrnové a nalevo od něj vidíme půl postavy herečky Ivy Janžurové, která jako by dle výrazu něco vyčítala obličeji herce Františka Peterky, který je umístěný pod ní. Nad nimi vidíme i poměrně malý obličej herečky Stelly Zázvorkové, která má na plakátu ze všech herců nejmenší prostor. Obličej Miloše Kopeckého je na plakátu umístěný pod hercem Luďkem Sobotou a Kopecký je v něm vyobrazen ve svém komparzním kostýmu mušketýra. Podstatné je také to, že Miloš Kopecký je zde uveden na prvním místě v obsazení. Zároveň jsou však na plakátu rozmístěny jména hlavních tvůrců, tedy jméno režiséra, autora hudby a kameramana.

27 Zítra to roztocíme, drahousku... (1976). IMDb: Ratings, Reviews, and Where to Watch the Best Movies & TV Shows [online]. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt0167514/mediaviewer/rm3973669120/.

Obrázek 3: Plakát k filmu *Šest medvědů s cibulkou*

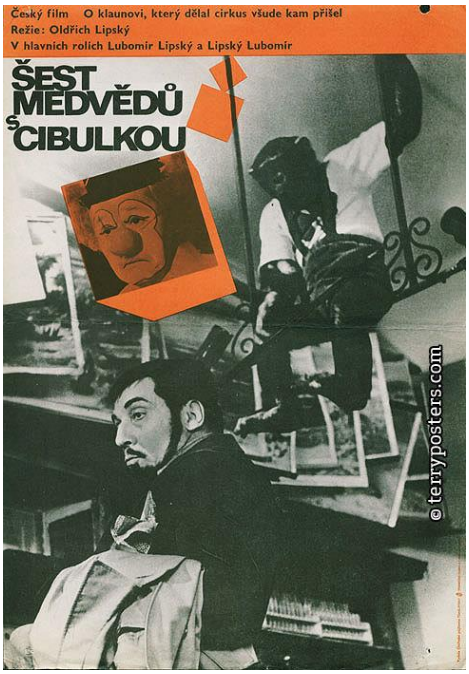

Plakát k filmu *Šest medvědů s cibulkou* [28] nám zase ukazuje fotografii z filmu na které vidíme Miloše Kopeckého, opici a Lubomíra Lipského. Zároveň na vrchní části plakátu najdeme oranžový pruh, ve kterém čteme, že režisérem snímku je Oldřich Lipský a v hlavních rolích se představuje Lubomír Lipský a Lipský Lubomír. Miloš Kopecký zde sice není uveden písemně, ale jeho postava v plakátu zabírá největší plochu. Díky tomuto můžeme vydedukovat, že u tohoto plakátu Kopeckého obličej byl pro diváky tak zřejmý, že ani nebylo nutné jeho jméno zde uvést, a i tak diváci věděli, že se zde objeví.

Je třeba říci, že k filmu plakátů k filmu *Šest medvědů s cibulkou* existuje více na několik možných způsobů. Většinou je na těchto plakátech vyobrazen pouze Lubomír Lipský s medvědy. Je však zajímavé, že na jediném z nich, na kterém vidíme i jinou postavu, je ten s Milošem Kopeckým, kde také on sám zabírá nejvíce prostoru.

28 Šest medvědů s Cibulkou - filmserver.cz. filmserver.cz [online]. Copyright ©2010 [cit. 26.04.2022]. Dostupné z: https://filmserver.cz/sest-medvedu-s-cibulkou-film-145634/?nomobile=1.

Obrázek 4: Plakát k filmu *Causa králík*

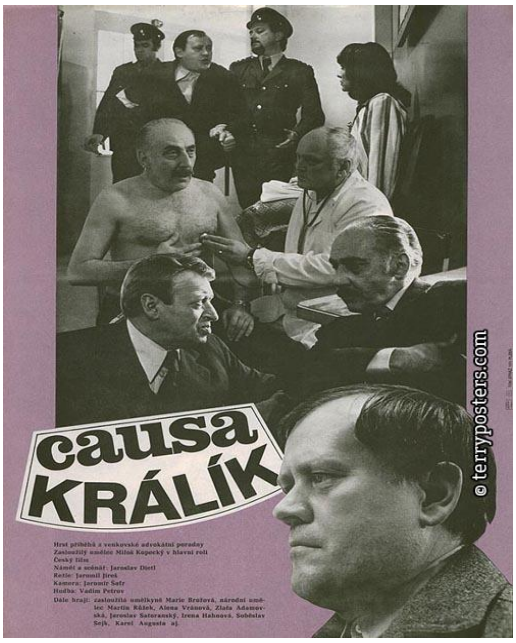

U plakátu k filmu *Causa králík*[29] vidíme fotografii s hlavními postavami, ovšem podstatné je, že pod fotografií najdeme uvedené autory filmu, a přitom jako první je zde uvedeno, že se v hlavní roli objeví Zasloužilý umělec Miloš Kopecký. On sám, je zde uveden ještě před autorem scénáře a před režisérem. Ostatní herci jsou pak uvedeni až na závěr po autorovi hudby pod kolonkou „Dále hrají“. Vidíme tedy, že na plakátu dostával přednost před ostatními herci jakožto Zasloužilý umělec býval tedy přednostně uveden i na plakátu, kde bylo jeho jméno uvedeno v úvodu, nikoliv na závěr jako u ostatní herců.

Miloš Kopecký jakožto významný umělec dostával u některých plakátů k filmům více prostoru než ostatní tvůrci. Je tedy možné, že částečně se Kopeckého osobnosti užívalo k vyobrazení na filmových plakátech kvůli přitáhnutí diváků, což můžeme pozorovat u výše popisovaných rolí Miloše Kopeckého v 70. letech.

29 Causa králík (1980). IMDb: Ratings, Reviews, and Where to Watch the Best Movies & TV Shows [online]. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt0171158/mediaviewer/rm2584156672/.

4. Tvorba Miloše Kopeckého

Má práce se věnuje Kopeckého tvorbě roku 1972, protože od tohoto roku v jeho tvorbě převažují cholerické role s opakující se výraznou gestikulací, obdobnou mimikou i charakteristickým projevem a neustále se opakují. Kopecký však během své kariéry představoval i jiné typy rolí, než postavy choleriků v 70. letech. Kopecký často ve filmech představoval okouzlující svůdce a milovníky žen, jež jsou charakterističtí mileneckými vztahy, a v pozdějších letech pak často představoval různé šarmantní intelektuály.

Zmiňovaný rok 1972 tedy můžeme považovat za přelomový, jelikož od tohoto roku se Kopecký začal objevovat ve filmu stejně jako i v divadle ve svých cholerických rolích. Právě v roce 1972 se Kopecký objevil v roli Harpagona ve hře Lakomec uváděné v Divadle na Vinohradech, která zde měla v tomto roce i premiéru. Některé tehdejší články pak usuzovaly, že Divadlo na Vinohradech se rozhodlo hrát Lakomce jen proto, aby mělo nějakou roli pro Miloš Kopeckého.[30] Vidíme tedy, že již tehdy mnozí shledávali jistou podobnost mezi rolemi jako je Harpagon a Milošem Kopeckým.

Tato role je pak jakýmsi přelomovým momentem pro Kopeckého nadcházející několikaletou kariéru plnou cholerických výstupů. Právě po jeho představení *Lakomce* nazývám jeho ostatní cholerické role Harpagonskými choleriky. V této roli Kopecký definoval aspekty svého herectví plného cholerických výstupů, které pak následně užíval právě u svých cholerických rolí v 70. letech.

Tyto cholerické role se tak v Kopeckého tvorbě objevují v průběhu 70. let. Během těchto let je možné rozpoznávat onen star vehicle s Milošem Kopeckým, kdy právě on představoval hlavní postavu a jedno z hlavních lákadel k danému filmu. Pro tento příklad byl pak nejzřetelnější film *„Já už budu hodný, dědečku!“*. Právě v 70. letech můžeme pozorovat hvězdnou osobnost Miloše Kopeckého, která ve filmech jasně vynikala, a dominovala.

Pro pochopení onoho typu Kopeckého cholerických rolí 70. let je třeba také znát kontext předešlé tvorby i té následující. Během 60. let se Kopeckého herectví postupně vyvíjelo a začali se u něj objevovat určité prvky, které pak následně užíval právě u cholerických rolí v 70. letech. Jeho herectví se však změnilo i koncem 70. let, kdy pak Kopecký v následujících 80. letech představoval odlišné typy rolí.

4.1 Kopeckého tvorba v 60. letech

Kopeckého herectví se v průběhu let měnilo. Především se postupem let vyvíjelo k jeho cholerickým rolím v 70. letech.

Miloš Kopecký však postupně během 60. let získával na popularitě. Velké oblibě se těšili filmy *Baron Prášil* (1961) a *Limonádový Joe aneb Koňská opera* (1964). Už v 60. letech můžeme pozorovat postupný vývoj, který pak rozvinul v oněch 70. letech. Kopecký mluvil o svém herectví velmi kriticky a sám zmiňoval, že byl spokojen pouze se se svými rolemi ve filmech *Dobrý voják Švejk* (1956), *Baron Prášil*, *Limonádový Joe aneb Koňská opera a Adéla ještě*

[30] MANOUŠKOVÁ, Veronika. *Moliére v moderním českém divadle.* Praha, 2012. Magisterská diplomová práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra francouzského jazyka a literatury. Vedoucí práce Dr. PhDr. Renáta Listíková, MCF

nevečeřela. Začátkem 60. let také sám zmiňoval, že účinkoval téměř v padesáti filmech, z nichž považoval za slušné zhruba dva až tři.[31] Vidíme, že ještě v 60. letech vnímal svou kariéru ve filmech v jistém směru skepticky. Sám Kopecký také uvedl, že jeho popularita vzrostla ohromně v 70. letech díky roli doktora Štrosmajera v seriálu *Nemocnice na kraji města.* Tuto přelomovou roli, díky které mu chodili pravidelně dopisy od diváků mu napsal na tělo přímo Jaroslav Dietl. Kopecký se na tuto svou významnou roli díval jako na náhodu. Zmiňoval, že kdyby tuto roli nedostal, zůstal by navždy tím známým zloduchem a stárnoucím proutníkem.[32]

Už ve filmu *Baron Prášil* můžeme pozorovat prvky herectví, jenž používal často v 70. letech. V tomto filmu nezřídka pohybuje předměty, které drží v rukou, a předvádí tak své vlastní pohyby ke zdůraznění akce. Dále pak užívá onen specifický pohyb předmětů ke zdůraznění akce a mluveného projevu. Například při scéně, kde pronáší: „v lásce bojujeme“ a následně „v lásce se vznášíme“ užívá svou ruku a předměty v ní k tomu že pomocí nich ukazuje k nebi. Kopecký zde pak předvádí i dramatické prvky. Specifický je zde především Kopeckého mluva – často kladl důraz na první hlásku slova, nebo zdůrazňoval a prodlužoval poslední hlásku. Vidíme zde i náznaky oné dramatické výrazné gestikulace, kterou užíval v 70. letech. Když například přednáší Kopeckého postava o lásce, rozhazuje rukama do vzduchu. Můžeme zde tedy pozorovat Kopeckého postupný vývoj od 60. let, kdy užívá prvky spojené s jeho tvorbu v 70. letech. Právě ve svých cholerických rolích v 70. letech využil a rozvinul své herecké schopnosti z předcházejících let. Můžeme tedy sledovat jistou kontinuitu ve vývoji Kopeckého herectví mezi 60. a 70. lety. Vidíme, že postupem během 60. let Kopecký přecházel k přerodu ke svým cholerickým rolím v 70. letech.

4.2 Kopeckého filmové a divadelní role od přelomu let 1971 a 1972

Kopeckého herectví, specifické jeho neustálými cholerickými výstupy, jenž je doplněno o jeho výraznou gestikulaci se začalo opakovaně objevovat na přelomu let 1971 a 1972. Právě v tomto období Kopecký předváděl ony cholerické postarší pány, jenž se dostávají do konfliktu se svým okolím. Toto Kopeckého herectví bych tedy ve své práci popsal na následujících filmech: *Zítra to roztočíme, drahoušku...!*, *„Já už budu hodný dědečku!“, Šest medvědů s Cibulkou*, *Causa Králík* a *Adéla ještě nevečeřela*. U těchto filmů je u Kopeckého herectví příznačná jeho výrazná gestikulace, a velice častý křik i zvyšování hlasitosti. Často využívá také výraznou a zřetelnou práci s mimikou.

V roce 1971 pak Miloš Kopecký hrál ve filmech *Vražda v hotelu Excelsior, Slaměný klobouk, Hry lásky šálivé* a také se mimo jiné podílel na krátkometrážním animovaném filmu *Jsouc na řece mlynář jeden*. Ani jedna z těchto rolí však nezapadá do typu rolí, které jsem identifikoval ve filmech natočených po roce 1972. Ani předcházející tvorba Kopeckého z 60. let nezapadá do tohoto typu rolí. Filmy jako *Já, truchlivý Bůh* (1969) a *Zabil jsem Einsteina, pánové...* (1969) představují Kopeckého v jiné podobě s umírněnými prvky oproti filmům z poloviny 70.

31 KOPECKÁ, Jana (2013): *Můj život s Mildou.* Malý Princ, Praha. s. 61.
32 KOPECKÁ, Jana (2013): *Můj život s Mildou.* Malý Princ, Praha. s. 195.

let. V onom roce 1972 byla nejvýraznější role Kopeckého ve filmu *Šest medvědů s Cibulkou*. Tato role už dle mého názoru spadá do vzorce rolí choleriků Miloše Kopeckého, právě proto, že v ní už Kopecký užívá svou vlastní rétoriku, užívá i výrazné mimiky v obličeji a jeho postava zde má podobné vlastnosti cholerika jako v následujících filmech. V tomto roce hrál i v divadelní hře *Lakomec,* kde představoval titulní postavou lakomého Harpagona. I v této roli Miloš Kopecký předvedl výkon charakteristický pro jeho typ rolí představující nejrůznější cholerické postavy. Postavu lakomého Harpagona předvedl ve spojení s jeho vlastním herectvím a charakteristikou. V této roli se velice často Kopecký rozčiluje, až do takové míry, že zrudne, a že z něj teče pot. Zároveň využívá opakovaně svou výraznou gestikulaci, a také jemu vlastní projev, který působí vůči ostatním postavám jistým pohrdavým dojmem.

Kopecký v této hře představuje necitlivého a lakomého Harpagona, tedy postavu, která se nebojí ani podvést vlastní děti. Harpagon chce mimo jiné prodat vlastní dceru a vzít si sám osobně dívku Marianu, milou svého syna. Kopecký představil Harpagona jako neustále se rozčilujícího a majetnického postaršího muže, který je lakomý a vypočítavý vůči své vlastní rodině. Kopecký v tomto představení kombinuje neustálé cholerické výstupy, se sarkastickými vsuvkami a sarkastickým smíchem. Kopecký se v této roli představil jako vypočítavý a bohatý elegán co je oblečen v elegantním oděvu.

U této divadelní role můžeme pozorovat podobnost s filmovými rolemi Kopeckého od roku 1971. Tuto podobnost můžeme pozorovat u jeho obdobného hereckého výkonu, kdy vidíme ve filmu stejně jako v oné divadelní hře výkony plné cholerických výstupů, sarkasmu, a jistého povýšeného chování. Obdobné jsou však i obecné charakteristiky jednotlivých postav – například ve filmu *„Já už budu hodný, dědečku!"* kde Kopecký předvedl postavu herce Theodora Bergnera, která je v jistých směrech shodná s postavou Harpagona. Postava Bergnera je stejně jako postava Harpagona je v podstatě samolibý sobec, co se dívá jen na své vlastní zájmy a neustále (mnohdy i cíleně) škodí svému okolí.

Obrázek 5: Miloš Kopecký v divadelní hře *Lakomec*

Za svoji kariéru ztvárnil desítky divadelních rolí. Za svůj život Miloš Kopecký vystřídal velké množství angažmá v jednotlivých Pražských divadlech. Kopecký jakožto obdivovatel Jiřího Voskovce a Jana Wericha dokonce v Divadle ABC vytvořil komediální dvojici s Miroslavem Horníčkem. Navázali tak spolu na tvorbu po Voskovci s Werichem a stali se další komediální

dvojicí, představující improvizované herectví přímo na jevišti před diváky.[33] Komediální prvky však předváděl i na divadelních prknech. Kopeckého filmové cholerické role ze 70. let byly podobné jako jeho role Harpagona v divadle, takže zde vidíme jistý typ rolí, přičemž i sám Kopecký uvedl že herectví vychází právě z vlastní povahy herce. [34]

4.3 Kopeckého role v televizi i napříč médii

Kopeckého kariéra byl provázána i s televizní tvorbou. V 70. a 80. letech se objevil v desítkách televizních filmů. Pro Kopeckého hvězdný obraz byl velice důležitý jeho výkon v seriálu *Nemocnice na kraji města* z přelomu 70. a 80. let. V tomto seriálu natočeném podle scénáře Jaroslava Dietla představoval onu proslulou svéráznou postavu doktora Štrosmajera. Seriál se těšil velice nadměrné oblibě u diváků[35], což napomohlo k ještě většímu proslavení osoby Miloše Kopeckého, a to trochu jinou cestou – nikoliv jako doposud skrze filmy či televizní komediální pořady, ale skrze pravidelný seriál sledující osud několika postav z nemocničního prostředí. Tento seriál udělal z Miloše Kopeckého hvězdu první kategorie. Pro mnoho diváků se stala Kopeckého role doktora Štrosmajera zcela ikonická a navždy si již Kopeckého osobnost spojovali právě se svéráznou postavou doktora Štrosmajera ze seriálu *Nemocnice na kraji města* (1977).

Pro Kopeckého hvězdnou osobnost byli podstatné i ony televizní filmy. Filmy v 70. letech s jeho cholerickými výstupy, pak tvoří onu strukturovanou polysémii. Cholerickou postavu se svým vlastním charakterem předvedl Kopecký i v televizním filmu *Čtrnáctý v řadě* (1975). V tomto komediálním filmu se Miloš Kopecký představí jako výbušný prokurátor. V jednotlivých scénách, kde představí své cholerické výstupy slyšíme jeho řvoucí chraplavý hlas, jeho intonaci a přikládání důrazu na první hlásku slova. Navíc neustále užívá gestikulaci za pomocí rukou.

33 HEIN, Milan (2009): *Miloš Kopecký – co zato stálo…*. XYZ, Praha. s. 40.

34 HEIN, Milan (2009): *Miloš Kopecký – co zato stálo…*. XYZ, Praha. s. 46.

35 PODSKALSKÁ, Jana. *Nemocnice na kraji města: Televizní legenda, které dala pandemie nový impuls* – Jindřichohradecký deník. Jindřichohradecký deník – informace, které jsou vám nejblíž [online]. Copyright © [cit. 07.11.2022]. Dostupné z: https://jindrichohradecky.denik.cz/spolecnost/serial-nemocnice-na-kraji-mesta.html

Obrázek 6: Miloš Kopecký ve filmu *Čtrnáctý v řadě*

Dalším takovým televizním filmem, ve kterém Kopecký předvedl svůj cholerický výstup, byl i film *To byla svatba, strýčku!* (1976). V tomto snímku vidíme Kopeckého v úvodu filmu, jak se rozčiluje, když mu pes na ulici močí na jeho auto. Při této scéně vidíme jeho výraznou mimiku v obličeji, a také stejně jako v jeho jiných rolích onu výraznou gestikulaci – vidíme, jak rukou hrozí psovi.

Obrázek 7: Miloš Kopecký ve filmu *To byla svatba, strýčku! (1976)*

U Kopeckého je i napříč televizními filmy znatelná jeho vlastní intonace a jeho klesání hlasem, stejně jako jeho výrazné kladení důrazu na první slabiku slova. Nadále pak ve svých rolích opakovaně při téměř jakémkoliv dialogu užívá své gestikulace rukou, jakožto pomůcku k vysvětlování.

Podstatné tedy je, že Kopeckého televizní tvorba, tvořila další aspekt obrazu jeho hvězdy. Jeho televizní tvorba pak ukazovala jeho profesní obraz v obdobné rovině jako u filmy

v kinech. Tvořili tak dohromady jeho obraz hvězdy v 70. letech, a vykreslovali tedy dohromady Kopeckého jakožto herce s vlastním charakteristickým projevem, který předváděl především ony postarší cholerické pány napříč profesním spektrem. Můžeme říci, že Kopeckého tvorba ve filmech v kinodistribuci a jeho tvorba v televizi se navzájem doplňovali a společně tak tvořili strukturovanou polysémii.

Miloš Kopecký, taktéž ve své kariéře mimo jiné často vystupoval v různých televizních filmech, představeních, či scénkách jež byli většinou humorného charakteru. V těchto televizních scénách a inscenacích často představoval různé záporné postavy, ale také především komické postavy, jež úspěšně rozesmávali, televizní diváky. Obdobné prvky jako v jednotlivých normalizačních filmech v 70. letech, kde předváděl již zmiňované cholerické a často negativní postavy, předvedl i mimo jiné v pořadu *Kabaret U dobré pohody* (1973).

I přes mírné odlišnosti je však patrná podobnost a spojitost Kopeckého herectví v 70. letech mezi jednotlivými médii. Kopeckého mohli diváci vidět i v televizním zábavném pořadu *Silvestr na přání aneb Čí jsou hory Kavčí* (1977), kde Kopecký zmiňuje, že by si někdy rád zahrál kladnou postavu, přičemž v následné scénce, hraje vědeckého pracovníka jenž, je v závěru vykreslen stejně jako padouch. V této scénce vystupoval mimo jiné společně s Vladimírem Menšíkem, Jaroslavem Satoranským, Zdeňkem Buchvaldkem a Vladimírem Brabcem. V tomto komickém výstupu jako by předváděl jednu ze svých filmových cholerických rolí. Je možné shledat, jako by Miloš Kopecký v tomto výstupu předváděl onu Kopeckému cholerickou roli v 70. letech, a to jeho roli výbušného a škodolibého herce Theodora Bergnera ve filmu *„Já už budu hodný, dědečku!“*. V roce 1981 Miloš Kopecký hrál postavu Ing. Leoše Čirůvky ve filmu Zdeňka Podskalského *Křtiny*, jenž byl natočen podle scénáře Jaroslava Dietla. V tomto filmu představoval postavu spořádaného, klidného a mírně zakřiknutého technického náměstka, jenž je před odchodem do důchodu svou ráznou sekretářkou Karolínou (Jiřina Jirásková) podnícen k tomu, aby přebral mladou sekretářku Martinu (Dagmar Veškrnová) sebevědomému a velice podlézavému náměstku Humplovi (Vlastimil Brodský), přičemž zároveň bude doprovázet kresliče Honzy Ryzce (Michal Pešek) na jeho vymyšlené křtiny. Mezitím jej sleduje jeho žena Vlastička Čirůvková, kterou představuje Blanka Bohdanová. [36]

Další role Miloše Kopeckého v 80. letech pak představovali především různé postavy v pohádkách a komediích. Tyto filmy zaznamenaly v mnoha případech značného diváckého ohlasu, a to například u filmů jako *Tajemství hradu v Karpatech* (1981) a *Tři veteráni* (1983). Můžeme zde pozorovat jistou kontinuitu na Kopeckého tvorbu ze 70. let, kdy představuje postavy s obdobným charakterem, přičemž i tyto filmy zaznamenaly u diváků úspěch. Ve filmu *Tajemství hradu v Karpatech* se Kopecký představil jako baron Gorc z Gorců, tedy jako hlavní antagonista díla. [37]

---

36 Miloš Kopecký: Vyhnul se transportu do Osvětimi, psychické nemoci bohužel ne - Deník.cz. Deník.cz - informace, které jsou vám nejblíž [online]. Copyright © [cit. 26.05.2022]. Dostupné z: https://www.denik.cz/spolecnost/milos-kopecky-20210112.html.

37 Trable při natáčení Tajemství hradu v Karpatech: Štáb musel… | Kafe.cz. Kafe.cz - Ten pravý internetový časopis pro ženy [online]. Copyright © [cit. 26.05.2022]. Dostupné z: https://www.kafe.cz/celebrity/tajemstvi-hradu-v-karpatech-zajimavosti-30000408.html.

Ačkoliv byl Kopecký proslulý již za své divadelní kariéry i filmové kariéry a televizních zábavných pořadů, stal se pro velké množství diváků onou slavnou osobností až po ztvárnění postavy doktora Štrosmajera v seriálu *Nemocnice na kraji města* (1977). Vidíme zde tedy obrovskou sílu a velký vliv tohoto seriálu z nemocničního prostředí na diváky, když vezmeme v úvahu, že dokázal pro velké množství diváků zastínit, i Kopeckého předešlou nadměrně bohatou a pestrou kariéru Miloš Kopeckého.[38]

S postupem času tedy dochází, k čím dále zřetelnějšímu přerodu Miloše Kopeckého z jeho cholerických rolí do jiného odlišného typu rolí, ve kterých užívá jiné specifické prvky a představuje jiné typy postav.

38 Miloš Kopecký zemřel před 25 lety, jeho doktor Štrosmajer ale žije dál. G.cz – Internetový magazín bez zábran [online]. Copyright © 2015 [cit. 26.05.2022]. Dostupné z: https://g.cz/krava-nebeska-zije-dal-sarkasticky-doktor-strosmajer-dal-kopeckemu-moznost-nebyt-jen-padouchem/.

5. Miloš Kopecký v rolích harpagonského cholerika

V této části své práce budu rozebírat role Miloše Kopeckého ve vztahu k onomu popisovanému typu cholerických rolí. Je třeba však zmínit, že Kopecký ve své filmové a divadelní kariéře představoval různé typy rolí. Během své kariéry představil velké množství nejrůznějších rolí, ovšem můžeme mezi nimi nalézt jisté podobnosti napříč jednotlivými snímky.

Je třeba zmínit že Kopecký v rozmezí let 1972 a 1979 účinkoval v téměř padesáti projektech. Tyto projekty měly různé podoby a Kopecký v nich představoval různé role, a ne vždy v nich představoval přímo ony cholerické postavy, kterými se zabývám ve své práci. Ovšem podstatné je, že právě v rozmezí let 1972 a 1979 natočil Kopecký devět filmů určených pro kina. Z těchto filmů, je více než polovička tvořena právě těmi filmy, ve kterých Kopecký představoval ony výbušné a konfliktní postavy.

Miloš Kopecký vytvářel jistý opakující se prototyp rolí s vlastními prvky. Ve svých rolích často předváděl cholerické muže ve středních letech, z nichž můžeme částečně cítit jistou dávku arogance či povýšenosti. Ve filmech vystupoval se svou vlastní svéráznou gestikulací, která dodávala projevu Miloše Kopeckého nádech suverénnosti. Kopecký tak vytvořil rázný sebevědomý projev. Projev Miloše Kopeckého se často ve vypjatých situacích vyznačoval velice výraznou a důslednou prací s mimikou. Kopecký dokázal bravurně skrze mimiku v obličeji, prezentovat současné rozpoložení jeho postavy. Jeho cholerické projevy se taktéž vyznačovaly náhlým a nadměrným zvýšením hlasitosti, díky čemuž působil jako naprosto nepřehlédnutelný prvek scény. Tyto jednotlivé prvky bychom mohli mnohdy přirovnávat k divadelnímu herectví. Při některých výkonech se může zdát, jako by se pokoušel zapůsobit na obecenstvo jenž sedí daleko od scény, a tak tedy tomuto faktu přizpůsoboval svůj herecký styl a svoje herectví.

Budu tedy nyní rozebírat právě Kopeckého specifické herectví ve filmech: *Zítra to roztočíme, drahoušku...!*, „*Já už budu hodný dědečku*!“, *Šest medvědů s Cibulkou, Causa Králík*, a *Adéla ještě nevečeřela*. Všechny tyto filmy spojuje to, že v nich Kopecký podává obdobné herecké výkony, které se liší většinou pouze v dynamice projevu, kvůli čemuž jsem se také rozhodl právě tyto filmy analyzovat.

Kopeckého herectví v rolích harpagonského cholerika, budu rozebírat na základě těchto podkategorií:

1) Nadměrně hlasité cholerické výstupy, jež hlasitostí převyšují ostatní postavy.

2) Kopeckého až přehánějící gestikulace za pomocí jeho rukou, případně za pomocí předmětů v mizanscéně.

3) Velice důrazná a detailní mimika v jeho obličeji, kterou Kopecký dokáže vykreslit svůj vztek.

4) Specifická intonace a mluva u Miloše Kopeckého, kdy často přikládá důraz na první slabiku slova, případně pak na poslední slabiku.

5) Prvky sarkasmu, případně arogance u jednotlivých postav, jež ve filmech představuje.

U těchto zmíněných filmů je také nejzřetelnější provázanost mezi jeho jednotlivými výkony. Často se mu totiž opakovaně dostávalo prostoru pro zmiňované výjevy různých mrzutých cholerických postav. Často představoval mrzuté, negativní postarší muže, kteří překypovali škodolibostí.

Jednotlivé Kopeckého role ve filmech v 70. letech, které by se pomyslně přibližovaly ideálnímu star vehicle filmu, se vyznačovaly také tím, že v nich představoval vždy intelektuální postavy ze střední třídy. Shodné byly v těchto filmech i kostýmy. Kopecký často nosil společenské formální obleky, jež dokreslovaly jeho image jakožto intelektuála. Specifičtější pak byli jeho kostýmy ve filmech *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* a „*Já už budu hodný dědečku*!" V těchto filmech totiž byly jeho kostýmy narativně motivované.

V této části také rozeberu Kopeckého charakteristický herecký projev, kdy proberu jeho práci s gesty, mimiku a také rétoriku. Budu rozebírat jednotlivé scény u daných filmů na kterých budu vysvětlovat, že v nich používá opakující se prvky. Zároveň tím budu dokazovat, jak v jednotlivých filmech ztělesňuje tzv. postavu Harpagonského cholerika. Tento harpagonský cholerik představuje sobeckou postavu bez jakékoliv empatie a tolerance k druhým lidem, přičemž je lakomý a neobětavý, snadno vznětlivý a má rád především sebe samotného. Pro onu Kopeckého postavu Harpagonského cholerika, je charakteristické chování plné cholerických výstupů, které je doplněné o Kopeckého gesta a mimiku. Tyto postavy často oplývají jistými antisociálními prvky, přičemž u nich často vidíme různé činy spojené se škodolibostí.
Kopeckého role harpagonského cholerika byly zpravidla tvořeny následujícími prvky:

5.1 Nadměrně hlasité cholerické výstupy, jež hlasitostí převyšují ostatní postavy.

Ve filmu *Šest medvědů s Cibulkou* Kopecký představuje výbušnou a cholerickou postavu, která často křičí na ostatní postavy. Často se kvůli svému chování dostává do konfliktu s ostatními postavami díky čemuž zde Kopecký často předvádí křik, jako například při scéně, kdy hledá medvědy.

Ve filmu *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* režiséra Petra Schulhoffa představuje Kopecký postavu snadno vznětlivého komparzisty Evžena Nováka, přičemž ve filmu hrál manžela Stelly Zázvorkové, se kterou byli dříve skutečně manželé. Tato role přímo sedí do onoho Kopeckého představení cholerika. Celý film je tvořen neustálými hádkami a naschvály dvou sousedících rodin Nováků a Bartáčků. V této komedii představoval postavu, jenž se snaží, spolu se svou ženou co nejvíce uškodit svým sousedům Bartáčkům. Společně se Stellou Zázvorkovou, Ivou Janžurovou a Františkem Peterkou dostali prostor pro předvedení malichernosti sousedských sporů. Kopecký zde mohl předvést postavu charakteristickou pro jeho tvorbu v 70. letech – harpagonského cholerika.

U filmu *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* můžeme pozorovat mnohem více výbušného jednání než například ve filmu *Šest medvědů s Cibulkou,* kde představoval zápornou vedlejší postavu. Kontrast je zde u jednotlivých výkonů zcela zjevný. Onen rozdíl zcela jistě souvisí

v odlišnosti spolupráce s jednotlivými režiséry, tedy při srovnávání oněch dvou filmů s režiséry Oldřichem Lipským a Petrem Schulhoffem.

Co se týká komedií, byla Kopeckému blízká spolupráce s režisérem Petrem Schulhoffem. Dokonce on sám řekl, že Schulhoff ho obsazoval pouze do komedií, a do detektivek ho nikdy neobsadil, ačkoliv si přál si zkusit jednou zahrát postavu jež nebude rozesmávat diváky.[39]

Kopecký spolupracoval opakovaně se Schulhoffem na jeho komediích, a společně tvořili i zábavné pořady. Tyto pořady měly různou podobu – často se ovšem jednalo o pořady založené na tématu trapasu či pochybení. Jedním takovým je i krátký film *Kufr* (1973), kde si Kopecký zahrál po boku Františka Filipovského. Jednalo se o silvestrovský pořad roku 1973.

Ve filmu *Zítra to roztočíme, drahoušku...!*, předvádí velice často ony cholerické výstupy, a to především ve scénách se sousedy. Kopecký však svůj cholerický výjev předvedl i ve scéně se svým synem, kterého hraje Luděk Sobota. Poté co si syn přivede domů novou přítelkyni, v podání Dagmar Veškrnové a chlubí se otci, že ji sbalil pomocí lži, předvede svůj cholerický výjev: Kopecký opět ve scéně zvyšuje hlasitost a mění ve scéně tón svého projevu. Jeho tvář je ve scéně plná vzteku a údivu, přičemž opět užívá výrazné gestikulace pomocí rukou.[40]

Obrázek 8: Miloš Kopecký ve filmu *Zítra to roztočíme, drahoušku...!*

Ve filmu *Adéla ještě nevečeřela* se pak Miloš Kopecký představuje jako baron Ruppert von Kratzmar, ve skutečnosti však jde o zločince zvaného Zahradník vlastním jménem Matěj Kráčmera. V tomto filmu pak představuje opět hlavního antagonistu. V průběhu filmu předvádí různé cholerické výjevy. Názorným příkladem je scéna kdy se Kopecký pomstí za nedostatečnou, jenž dostal dětství tím, že narve vysvědčení profesorovi do úst. [41]

39 HEIN, Milan (2009): *Miloš Kopecký – co zato stálo…*. XYZ, Praha. s. 74.
40 *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* (1976, 72:54–74:02).
41 *Adéla ještě nevečeřela* (1977, 88:50–90:32).

Obrázek 9: Miloš Kopecký ve filmu *Adéla ještě nevečeřela*

Film *„Já už budu hodný dědečku*!“ je pak už díky příběhu nejprůkaznějším prototypem popisovaných cholerických a výbušných rolí Miloše Kopeckého. V této komedii Kopecký pod vedením Petra Schulhoffa dostal prostor vykreslit nejvýstižnější postavu harpagonského cholerika. Celá komedie je pak založena právě na cholerických výstupech Kopeckého postavy, která se dostává do různých konfliktů s kýmkoliv přijde do styku.

Ukázkovým příkladem Kopeckého herectví ve filmu *„Já už budu hodný dědečku*!“, může být scéně, v níž Kopecký jakožto herec Bergner zcela ztratí zábrany a rozčílí se u natáčení filmu. Kopecký se snaží pomoci mladé herečce Helence, kterou představuje Dagmar Veškrnová. Ta mu však odsekne a vysměje se mu. Po této scéně můžeme vidět jeho cholerický projev plný vzteku, máchání rukou, a viditelnou práci s mimikou. V jeho projevu taktéž nechybí nadávky a objevují se i vulgární výrazy, jejíž častým užitím se tak tato Kopeckého role liší od ostatních zmiňovaných.[42]

Obrázek 10: Miloš Kopecký ve filmu „Já už budu hodný dědečku!“

42 *„Já už budu hodný dědečku!“* (1978, 51:30–53:40).

Další takovou scénou s výbuchem vzteku je scéna, při níž se pan Bergner hádá s psychiatrem o navrácení tří stokorun, zatímco mu doktor tvrdí, že od něj obdržel „pouze“ dvě stokoruny. Scéně však předcházel incident, kdy postava herce Bergnera poté co nabídne lístky na své představení psychiatrovi, náhodou uslyší, jak ho v ordinaci pomlouvají. Poté už vidíme hádku, plnou cholerických výstupů Miloše Kopeckého, v kontrastu s Františkem Filipovským.[43]

Obrázek 11: Miloš Kopecký ve filmu *„Já už budu hodný dědečku!“*

Ve vážném prostředí soudu, ve filmu *Causa Králík,* kdy hraje Kopecký seriózního advokáta, využívá stále stejnou metodu herectví. Kopeckému ve filmu nadále napomáhá k vytváření důrazu díky užívání předmětů mizanscény. Zároveň i v tomto filmu Kopecký má jako kostým formální oděv – černé či šedé společenské sako, které nosí jak u soudu, tak i mimo něj. Ve scénách v exteriéru pak Kopecký jako u ostatních filmů nosí světlý kabát. Specifickým prvkem Kopeckého kostýmu je klobouk ladící k šedému saku.

Nejvýraznějším projevem Miloše Kopeckého v tomto filmu, je ona závěrečná scéna, když se rozčiluje kvůli tomu, že není možné pořádně potrestat všechny zločince. V této scéně Kopecký představuje svou cholerickou postavu ze 70. let, která mohla do jisté míry sloužit prostředek pro diváckou pozornost. V této závěrečné scéně filmu, Kopecký opět razantně zvyšuje hlasitost, mění tón svého projevu, máchá rukama, a hlavně v obličeji detailně vykresluje svůj vztek.[44]

43 *„Já už budu hodný dědečku!“* (1978, 68:13–72:04).
44 *Causa Králík* (1979, 81:42–82:06).

Obrázek 12: Miloš Kopecký ve filmu Causa králík

Ačkoliv tedy v tomto snímku nepředvádí tak zřetelné výbušné scény, jsou založené na stejných principech užívání stejné techniky herectví, což můžeme vidět v posledních minutách filmu, kdy předvádí onen cholerický výbuch emocí stejně jako například ve filmu „*Já už budu hodný dědečku*!“

5.2 Kopeckého až přehánějící gestikulace za pomocí jeho rukou

Kopecký často užíval své výrazné gestikulace, a jinak tomu není ani ve filmu *Šest medvědů s Cibulkou.* U této role využil své gestikulace, jenž je zřetelná především u vyhrocených scén, kde je v interakci s ostatními postavami. Kopecký často při tom co mluví užívá razantní gestikulaci rukou. U jeho výkonů se nám zdá, jako by za pomocí rukou dotvářel dojem sebevědomé postavy, jejíž osobnost a povaha se prolíná i prostřednictvím gestikulace. Kopecký tímto jistým a pevně daným pohybem rukou vytváří postavy, jenž se snaží zaujmout morální převahu nad ostatními postavami a dominovat tak ve scéně. Tento táhlý pohyb rukou, je jeden z hlavních prvků hereckého projevu Miloše Kopeckého, a to především u jeho cholerických a výbušných postav. Tuto hru s gestikulací, je možné chápat jako formu přehánění, kterou můžeme přirovnat k prvku tradičního divadelního herectví. Skrze onu gestikulaci však může snadno představovat výrazné postavy, co mají „hlavní slovo“ a které, mají převahu nad ostatními a celkově tak dominují v dané scéně i celku filmu. Ve filmu *Šest medvědů s Cibulkou*, můžeme u Kopeckého role vidět jistou dominanci ve scéně na úkor jiných postav, kterou lze sledovat napříč jednotlivými filmy. Podstatnou rekvizitou pro Kopeckého v tomto filmu byla i jeho hůl, kterou velice často ve filmu mával a taktéž jí užíval k ukazování. V této roli můžeme vidět opakovaně jeho časté rychlé pohyby (většinou rukou).

Ve filmu *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* užívá zřetelné gestikulace stejně jako ve filmu *Šest medvědů s Cibulkou,* která je mnohem výraznější nežli u ostatních herců. Příznačný je jeho pohyb rukou, kterým podkresluje ráznost svého projevu. Kopecký tak pomocí rukou dotvářel obraz cholerického souseda, co při jednotlivých scénách strhává diváckou pozornost na sebe.

Oproti filmu *Šest medvědů s Cibulkou*, představuje Miloš Kopecký ve filmu *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* mnohem více energického cholerika, který se často stává nepříčetným.

Kopecký také užíval velice často souhru gest. Také užíval nadmíru hlasité projevy s cholerickými výstupy, které jsou tu velice Takovou scénu můžeme vidět, když se komparzista Evžen Novák rozčílí, protože slyší sousedku znovu naklepávat řízky. Rozlítí se, začne vyvádět, naštvaně buší do stolu, a poté začne na sousedy co nejhlasitěji klepat. [45]

Obrázek 13: Miloš Kopecký ve filmu *Zítra to roztočíme, drahoušku...! (1976)*

Ve filmu *Adéla ještě nevečeřela* užívá prvky gestikulace, a to prostřednictvím rukou, kdy s jejich pomocí dotváří onu suverenitu a sebevědomý projev. Tyto razantní gesta jsou to, co spojuje všechny zmiňované filmy, ve kterých Miloš Kopecký exceluje. Dále pak využívá svých výrazných schopností mimiky obličeje, kdy velice zřetelně užívá mimiku k projevu emocí, jimiž jeho postava ve filmu prochází. Je zde tedy možné zřetelně pozorovat ony mistrovsky propojené schopnosti mluveného projevu s gestikulací, mimikou a s prací s mizanscénou. Svými gesty s přehánějící tendencí vytváří dominantní prvek mizanscény. Díky všem těmto prvkům Miloš Kopecký vytvořil ve filmu *Adéla ještě nevečeřela* velice dobře promyšlenou postavu, založenou na systému propojení několika vlastností a systematičnosti jeho hereckých prvků, jenž byli Kopeckému vlastní. Toto důmyslné propojení jednotlivých prvků je mnohdy opět doplněno o Kopeckého zmiňované přehánění divadelního charakteru.

Kopeckého projev ve filmu *Adéla ještě nevečeřela* je velmi hlasitý, správným způsobem přehánějící a plný rychlých pohybů a výrazných gest. Kopecký zde například za pomocí mávání rukou a s vytřeštěným výrazem nadšeně zvolává: „Heuréka“.[46]

45 *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* (1976, 27:20–27:58).
46 *Adéla ještě nevečeřela* (1977, 12:54 – 13:12).

Obrázek 14: Miloš Kopecký ve filmu *Adéla ještě nevečeřela*

V komedii *„Já už budu hodný, dědečku!“* Kopecký využil svých autorských prvků – Užívání výrazné gestikulace, a velice hlasité projevy, které tak napomohli v budování komediálních scének u filmu. Miloš Kopecký v této roli vždy v každé scéně působil jakožto nejdynamičtější prvek. Znovu zde užíval výrazně hlasité monology, které doplnil o pohyby – máchání rukama, rychlé pohyby pažemi. Ačkoliv tedy ve filmu Causa králík filmu představoval kladného hrdiny, užíval stejně jako u hraní antagonistů obdobné herecké prvky. Stěžejní byla pro jeho herecký výkon opět jeho gesta, která předvádí pomocí rukou. Tato gesta mu velice dobře napomáhají v budování věrohodnosti a přesvědčivosti advokáta u soudu a u projednávání jednotlivých případů

5.3 Velice důrazná a detailní mimika v obličeji

U Kopeckého byla podstatná jeho velice důrazná a detailní mimika v jeho obličeji, kterou dokázal vykreslit svůj vztek. Také u něj často dochází ke zrudnutí v obličeji při vypjatých scénách.

Ve filmu *Šest medvědů s Cibulkou* můžeme u Kopeckého ve vypjatých scénách pozorovat rozčílené výrazy, kdy užívá práce s mimikou k vyobrazení vzteku.

Typickou scénou, ve které předvádí svůj klasický cholerický projev je moment, když Kopecký jakožto Švihák zamíří do ředitelny a chce od ředitele vědět, kde jsou medvědi. Při této scéně předvedl, ony charakteristické prvky pro jeho cholerické role. Kopecký zde má rozčílený výraz který můžeme číst i z jeho očí. V této scéně pak značně zvyšuje hlas a užívá výrazné gestikulace rukou.[47]

47 *Šest medvědů s cibulkou* (1972, 46:28-47:46).

Obrázek 15: Miloš Kopecký ve Filmu *Šest medvědů s cibulkou*

Ve filmu *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* Kopecký často představuje údiv (především se jedná o scény spojené s reakcí na Bartáčkovi), nebojí doslova oněmí. Ve filmu také využíval důsledné a zřetelné práce s mimikou – často jeho výraz zobrazoval údiv či rozčílení skrze systematickou práci v obličeji. Kopeckého práce s mimikou zahrnovala zjevné pootevření úst, zvednuté obočí a celkové vyobrazení emoce v obličeji, a to i za pomoci očí, ve kterých jako by bylo možné doslova číst údiv a rozčílení. Tato Kopeckého práce s mimikou a gestikulací by se dala přirovnat k divadelnímu herectví.

Ve filmu *Adéla ještě nevečeřela* můžeme vidět Kopeckého detailní práci s mimikou, která často působí jistým udiveným dojmem. Jeho výrazy, jsou často překvapené, vytočené, či nadšené, v jeho obličeji můžeme vidět tedy podstatu jeho energického projevu. Například i jeho oči jsou často vykulené a působí tak překvapeně. Názorným příkladem je jedna ze scén, kdy Kopecký ukazuje svůj pomstychtivý výraz plný zloby – například ve scéně kdy mluví o tom, že spustí plány pomsty.[48]

48 *Adéla ještě nevečeřela* (1977, 34:30–36:00).

Obrázek 16: Miloš Kopecký ve filmu Adéla ještě nevečeřela

Ve filmu „Já už budu hodný dědečku!“ pak Miloš Kopecký v každé scéně působil jakožto nejdynamičtější prvek. Znovu zde užíval výrazně hlasité monology, které doplnil o svou výraznou mimiku. Opět i v tomto filmu výrazně využil svou mimiku a různá gesta. Kopecký má často vytřeštěné oči, mnohdy se zdá, že z rozčílení zrudne. Znovu užívá velice výrazné pohyby, které mnohdy připomínají postavu v němé grotesce. Takovým příkladem je třeba scéna na začátku filmu, když nadává sousedům, protože kvůli nim nemůže využít sdílený telefon.[49]

Obrázek 17: Miloš Kopecký ve filmu *„Já už budu hodný dědečku!“*

49 *„Já už budu hodný dědečku!“* (1978, 02:18 - 3:17).

V roli advokáta ve filmu *Causa králík*, Kopecký také opět užíval svých schopností ovládání mimiky v obličeji, ovšem je evidentní, že již nevyužíval tak moc zřetelné a nápadné mimiky jako například ve filmu *Adéla ještě nevečeřela* (1977), nebo ve filmu „*Já už budu hodný dědečku*!“ (1978). I přesto však mimika hraje i v této roli Miloš Kopeckého příznačnou úlohu.

5.4 Specifická intonace a mluva u Miloše Kopeckého

Kopecký často přikládá důraz na první slabiku slova, případně pak na poslední slabiku. Občas pak Kopecký prodlužuje ve svých rolích i jednotlivá slova.

Ve filmu *Šest medvědů s Cibulkou* můžeme u Kopeckého slyšet, jak přikládá důraz převážně na první slabiku slov, a zdůrazňuje tak daný výraz. Příklad takové scény, kdy Kopecký přidává důrazu na první slabiku, vidíme ve scéně, kdy Kopecký popisuje cvičené čuníky, kdy jakoby svou intonací přesvědčoval o kvalitě cvičených čuníků.[50]

Ve filmu *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* užívá Kopecký jemu vlastní přikládání důrazu na první slabiku slova, a to především u cholerických výstupů. Například při scéně, kdy se rozčiluje, že musí žužlat tlačenku s cibulí, přikládá na ono „žužlání“ důraz, aby tak zveličil onu potupu.[51]

Ve filmu *Adéla ještě nevečeřela* Kopecký předvádí další ze specifických aspektů svého výstupu – Prodlužování jednotlivých slov. Kopecký ve filmu opakovaně prodlužuje slova, a to především jednotlivé samohlásky. Například takové prodlužování výslovnosti můžeme slyšet při scéně, kdy omámí detektiva, a Kopecký vyslovuje prodloužená slova jako „Tááák“.[52]

Ve filmu *„Já už budu hodný dědečku!“* můžeme u Kopeckého pozorovat opět specifickou intonaci a prodlužování jednotlivých slov. Například při scéně, když si chce u ředitele divadla domluvit cestu do Brna, a schválně podlézá řediteli a skládá mu falešné komplimenty. V této scéně Kopecký například prodlužuje slova, když se ředitele ptá: „Jak ty to děláš?“. Kopecký se při této scéně snaží od ředitele zjistit, co dělá pro to, aby vypadal tak dobře. Prodlužováním oné výslovnosti zdůrazňuje onu falešnou lichotku.[53]

50 *Šest medvědů s cibulkou* (1972, 09:30-09:50)
51 *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* (1976, 26:56-27:59)
52 *Adéla ještě nevečeřela* (1977, 90:02–93:00)
53 *„Já už budu hodný dědečku!“* (1978, 12:21 - 13:36)

5.5 Prvky sarkasmu případně i arogance či povýšení.

U jednotlivých postav, jež ve filmech Kopecký představuje, můžeme také pozorovat prvky sarkasmu případně i arogance či povýšení. Tyto vlastnosti pak vytváří určitou charakteristiku Kopeckého postav. Ve filmu *Šest medvědů s Cibulkou* můžeme u Kopeckého role vidět jistou dominanci ve scéně na úkor jiných postav, kterou lze sledovat napříč jednotlivými filmy. Vidíme zde do jisté míry i náznak arogance a povýšení. Tuto dominanci a hlasitý cholerický projev můžeme však například pozorovat v kontrastu s výkonem Jana Libíčka coby ředitele cirkusu, když se od něj coby Švihák snaží dozvědět, kde jsou jeho medvědi.[54]

Film *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* je plný různých výbušných výjevů, ovšem i tak Miloš Kopecký v jednotlivých scénách dominuje, a ostatní herce triumfuje hlasitostí svého projevu. V tomto filmu získává velké množství prostoru pro svůj osobitý herecký styl, kdy mimo jiné můžeme pozorovat právě jeho smysl pro vyobrazení sarkasmu či arogance, jako například u scény při projednávání jeho sporu s Bartáčkovými.[55]

Ve sci-fi komedii *Adéla ještě nevečeřela* mohl Kopecký předvést svým vlastním způsobem hlavního antagonistu. Ve své roli barona Rupperta von Kratzmara se představí jako inteligentní a prozíravá postava, do které zapojil svůj šarm a jistou míru sarkasmu a arogance. Kopecký tak svou postavou pomohl dokreslit komediální svět této sci-fi komedie. V této roli jako jedné z mála často předvádí smích, nadšení a výrazný úsměv, který ovšem má mnohdy představovat zlomyslný úsměv antagonisty, kterého představuje. Tento úsměv můžeme najít například ve scéně kdy Kopecký ve své roli antagonisty krmí masožravou Adélu bílými myškami, přičemž mluví o tom, jak před tím masožravou Adélu krmil „hafíkem," který ho pomočil. Následně předvede zlomyslný výbuch smíchu.[56]

Obrázek 18: Miloš Kopecký ve filmu *Adéla ještě nevečeřela*

54 *Šest medvědů s cibulkou* (1972, 46:28-47:46)
55 *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* (1976, 32:36–35:26).
56 *Adéla ještě nevečeřela* (1977, 32:10–33:32).

Miloš Kopecký ke svému vlastnímu projevu přikládal často jako svůj autorský prvek sarkastický tón smíchaný s prvky arogance a povýšenosti. Tímto způsobem autorsky vdechnout speciální charakter jednotlivým postavám, které ve filmech představoval a vytvořit tak svou charakteristickou figuru. Tento Kopeckého projev se hodil převážně právě do komediálních rolí, kdy představoval ony výbušné choleriky, ale ovšem také do různých pohádek a sci-fi. Ve filmu *Adéla ještě nevečeřela,* byl také důležitým prvkem jeho výkonu i onen sarkastický smích a částečně i jakýsi celkový nádech sarkasmu.

Ve filmu „*Já už budu hodný dědečku*!“, Kopecký představuje škodolibého herce Theodora Bergnera jinak zvaného Dóďa. V průběhu filmu, kdy nejdříve vidíme zlomyslné a sobecké úkony herce Theodora Bergnera, které se následně otáčí proti němu samotnému, poté co potká kouzelného dědečka, jenž ho upozorní na nekalosti jeho života. Ve filmu „*Já už budu hodný dědečku*!“ představuje postavu cholerického sobeckého výbušného herce, jenž má tedy sám osobně představovat svou osobnost v divadle v roli Misantropa, ačkoliv si možná onu podobnost mezi sebou a rolí jenž má hrát ani neuvědomuje.

Ve filmu *Causa Králík* Miloš Kopecký představuje jiný typ role než v předešlých filmech. V tomto filmu se cholerická povaha hlavního hrdiny projevuje umírněně, a výrazně se projeví až u konce filmu. Nicméně herecký styl a autorské prvky Miloše Kopeckého jsou ve filmu patrné stejně jako v předcházejících titulech. Ve filmu *Causa Králík* představuje tentokráte hlavního hrdinu a především osobu, jenž má ztělesňovat správné životní hodnoty a celkové hodnoty dobra. V tomto filmu hraje tedy proslulého pražského advokáta Oldřicha Lukáška, který se přestěhuje na venkov. Z několika případů, jimž se zabývá je však stěžejní ten, který pojednává o staré babičce Márové, které její synovec odmítá vrátit půjčené peníze. Ačkoliv tedy v tomto filmu představoval kladného hrdiny, užíval stejně jako u hraní antagonistů obdobné herecké prvky.

Důležitým prvkem hvězdného obrazu Miloše Kopeckého je i jeho role Harpagona v divadelním představení *Lakomce* z roku 1972. V této roli představoval hlavní postavu slavného díla od Moliéra. Kopecký představuje Harpagona jakožto cholerika. V průběhu filmu zde téměř pořád hlasitě řve, a pokud zrovna neřve, představuje zde svůj klidný projev se sarkastickým tónem, který mnohdy doplní falešným nebo právě sarkastickým smíchem. Kopecký zde předvádí časté výbuchy vzteku, které vypadají tak, že se pohybuje po scéně, až najednou z klidného projevu přeskočí během okamžiku do onoho svého cholerického rozčíleného projevu. Při svých cholerických výstupech rozčiluje, až do stádia, kdy zrudne, a dokonce se potí v obličeji. U svých výbuchů užívá téměř vždy své ruce jako prostředek k doplnění svého rozčíleného projevu, a často ve scénách ukazuje mimo jiné zdvižený prst, kterým ukazuje na jednotlivé postavy a věci v mizanscéně. Specifický je i jeho mluvený projev, kdy často přidává veškerý důraz na první slabiku slova, kdy v podstatě prodlužuje a zdůrazňuje výslovnost onoho slova. Například když Kopecký v roli Harpagona mluví o “Líbeznosti“ mladé dívky. Kopecký zde, jakožto v mnoha případech, prodlužuje onu první

slabiku slova, kterou tak tedy prodlužuje na úkor zbytku slova. Při svých cholerických křičících výjevech navíc i chraplavý hlas. Kopecký v této divadelní roli předvedl výkon, se svými vlastními autorskými prvky, který je shodný s jeho výkony ve filmech v 70. letech.

Je tedy evidentní, že Kopecký dokázal vytvořit vlastní autorský prototyp rolí jenž mohl představovat ve filmech pouze on sám. Pro tyto role byl stěžejní nádech a autorské prvky výkonu Miloše Kopeckého.

Svůj výbušný a cholerický výkon Kopecký předváděl i v televizních inscenacích. Například ve hře *Funés* s herečkou Ivou Janžurovou. Miloš Kopecký v 70. letech ve svých rolích nosil obdobné kostýmy – většinou oblečení odpovídající společenskému statusu postavy jenž zrovna představoval. Kopecký často nosil společenské oblečení, jako různá saka a kabáty, ale taktéž oblečení pracovní.

Ve filmu *Šest medvědů s Cibulkou* se objevoval ve formálním oblečení – nosil hnědý oblek vhodný do společnosti, přičemž mnohdy u sebe ještě nosíval kabát. Formální společenské oblečení bylo pro Kopeckého jedním z prvků star vehicle filmů. Kopecký má během filmu stále stejný kostým. Nosí onen společenský oblek, přičemž u sebe také nosí hůl, která mu slouží kromě chůze také k ukazování či k samotným gestům. V tomto filmu má i nezvyklý sestřih vousů lišící se od ostatních, má zde kromě knírku také navíc i kotlety.

V komedii *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* užívá během filmu již více kostýmů. Kopecký zde nosí svůj klasický společenský oblek – sako, košili a klobouk. Klobouk byl u Kopeckého doplňkem, který se vyskytoval napříč jednotlivými filmy. Také u svého společenského obleku nosil i motýlka. Kopeckého však v tomto filmu vidíme i v civilních úborech – například v pruhovaném pyžamu. Když jakožto Evžen Novák umývá své auto, má na sobě vždy pracovní montérky, žlutou kšiltovku. V tomto filmu můžeme vidět na Kopeckého ruce taktéž prstýnek.

U tohoto filmu, však nosí více kostýmů, a to i díky tomu, že zde hraje komparzistu, který například představuje mušketýra. V tomto filmu Kopecký nenosí svůj společenský oblek, ale místo toho nosí oděv vhodný pro pracujícího – špinavé montérky, košili a případně i kšiltovku. Kopeckého kostýmy, byly v tomto filmu neformálního charakteru a představoval tak díky tomu obyčejného pracujícího občana.

Co se týče obličeje, tak v tomto filmu nosí Kopecký svůj charakteristický knírek.

Ve filmu *Adéla ještě nevečeřela* pak nosil převážně společenský oblek, přes který příležitostně ještě oblékal bílý dlouhý lékařský plášť. Kopecký ve filmu nosí i vícero kostýmů, ovšem z velké části se jedná o společenský oblek, či sako. Vidíme tedy, že v tomto filmu nosil převážně opět společenské oblečení pro vyšší vrstvu a intelektuály. V několika scénách má pak přes svoje oblečení ještě lékařský úbor, s plnou výbavou. Kopeckého společenský oblek měl dokazovat sociální status jeho postavy barona Von Kratzmara. V úvodu filmu se pak objevil i v pyžamu, ovšem tentokráte v tmavém, černém a noblesnějším pyžamu. Kopeckého kostým a celkový zjev odpovídá dobové tématice. I Kopeckého knír je zde „vyšperkován“ do historické podoby. V tomto filmu u svého společenského obleku nosí opět černého motýlka. Kopecký, zde také ke svému černému obleku nosí černý klobouk a často u něj můžeme vidět taktéž černé rukavice, které má mnohdy nasazené a někdy je drží v ruce.

Ve filmu *„Já už budu hodný dědečku*!“ užívá většinou společenské oblečení. Kopecký zde nosí převážně šedý oblek, bílou košili, popřípadě hnědý kabát, či světlý svetr. V tomto filmu také místo motýlka nosí převážně červenou kravatu. Často u něj můžeme vidět, i šle přes košili. Kopecký v tomto filmu rovněž nosí na levé ruce zlaté hodinky. Zde také nosí svůj upravený knírek a vlasy načesané na pravou stranu. Mimo svůj formální oděv se zde objevuje i v divadelním historickém kostýmu.

Snímek *Causa králík* ho vyobrazuje jako formálně oblečeného elegána. Kopecký v něm totiž nosí po téměř celou dobu šedý společenský oblek. Nosí zde znovu i klobouk, který mu ladí s šedivým oblekem. Rovněž zde také má i modrou kravatu a společenskou obuv. I zde podobně jako ve filmu *Šest medvědů s Cibulkou* nosí sako přeložené přes ruku. V tomto filmu má opět svůj charakteristický knírek. V celém filmu má vlasy načesané dozadu a vidíme u něj na levé ruce stříbrné hodinky.

Kopecký ve všech rozebíraných filmech z veliké části nosí společenské oblečení, které tak vyobrazuje Kopeckého jakožto člověka s jistým společenským postavením. Ve filmech taktéž často můžeme vidět, jak ve svých rolích chodí se svým kabátem přes ruku.

Miloš Kopecký však kromě postav choleriků v 70. letech také velice často ve filmech představoval okouzlující svůdce a milovníky žen, jež se nebáli mileneckých vztahů, ačkoliv byli sami zadaní či byli zadané jejich milenky či dokonce obojí (Milenecký vztah Kopecký předvedl mimo jiné i ve filmu *„Já už budu hodný, dědečku!“)*. Je zde také jistá podobnost s osobním životem Miloše Kopeckého, který se sám netajil lásce k ženám obecně a nebál se ani odkazovat na své jednotlivé milenecké vztahy, ať už s kolegyněmi z oblasti herecké (z filmu či z divadla), či s úplně jinými ženami. Postupem věku se však jeho postavy svůdců transformovali do šarmantních intelektuálů. Tento typ rolí Kopecký prezentoval převážně až od 80. let. V těchto rolích taktéž částečně předváděl jistou stránku svého osobního já, jako u rolí svůdců. I v těchto rolích Kopecký představoval okouzlující postavy, jež nacházeli obdiv u žen. Do tohoto typu rolí spadal i například film *Prodloužený čas* (1984) ve kterém ý hraje postavu staršího profesora Karla Svozila, který si užívá milostného vztahu s o mnoho mladší milenkou Alenou, kterou představuje Taťána Fischerová. Příběh se však odehrává na pozadí toho, že profesorovi vstoupí do života rakovina, a tak začne přehodnocovat svůj život.

Je zde jistá podobnost mezi jednotlivými rolemi Kopeckého v průběhu let. V 70. letech představoval ony postarší cholerické vznětlivé muže, ovšem i tento typ rolí mnohdy sdílel onen aspekt z Kopeckého rolí svůdníků. U cholerických postav v 70. letech často představoval postavy, co mají neustále pletky s ženami. Například ve filmu „Já už budu hodný dědečku!“ představoval muže udržujícího milenecký poměr se zaměstnankyní divadla.

Kopecký mnohdy užíval i stejných prvků, jako u svých cholerických rolí v 70. letech, avšak pouze umírněným způsobem, a to ve velice omezené míře. V pozdějších letech pak od cholerických výjevů s postupem věku polevoval. Jeho pozdější role už nebyli tolik shodné s těmi v normalizačním období 70. let, kdy představoval svou sérii cholerických postav z jejichž tónu byla mnohdy cítit arogance, povýšenost a sarkasmus.

V 80. letech Miloš Kopecký pokračoval v hraní antagonistů a záporných postav. Například ve zmiňované komedii *Tajemství Hradu v Karpatech* (1982) představoval hlavního antagonistu

barona Gorce z Gorců. U této role Kopecký představil cholerickou postavu trochu jiným způsobem. Tato role se už mírně lišila od silně výbušných choleriků v 70. letech. Taktéž můžeme pozorovat, že se nejednalo ani o postavu šarmantního intelektuála, natož pak svůdce. V tomto filmu představoval jednu ze série čistě záporných rolí, ovšem i přes odlišnou charakteristiku stále užíval některé své autorské prvky – například užíval obdobnou rétoriku a styl svého projevu. Kopeckého herectví bylo i nadále plné elánu a bylo stále velice energické. I u záporných rolí ovšem Kopeckého herectví velice často vedlo ke komičnosti, ony záporné role a antagonisty totiž nadále hrál převážně v komediích.

6. Závěr

Svou bakalářskou práci jsem věnoval rozebrání herecké kariéry Miloše Kopeckého, přičemž jsem se soustředil převážně na jeho tvorbu ze 70. let. Toto téma jsem si zvolil, protože Miloš Kopecký představuje bezesporu jednu z nejvýraznějších hereckých osobností z normalizačního období. Taktéž představoval výraznou uměleckou osobnost s vlastními osobitými prvky, jež patřila k největším a nejvýraznějším osobnostem filmu v Československu.

Svou práci jsem vystavěl především na typologii rolí, specifických pro Miloše Kopeckého, a to především právě v 70. letech minulého století, tedy v normalizačním období. Při zkoumání Kopeckého kariéry jsem pracoval s konceptem star studies od Richarda Dyera. Specifické prvky star studies jsem pak vztahoval ke kariéře Miloše Kopeckého.

Když jsem zkoumal Kopeckého hereckou kariéru, zjistil jsem, že představoval v rozmezí 70. let opakující se druh postav, které taktéž předváděl vždy skoro totožným způsobem. Vytvořil si tedy svůj vlastní repertoár rolí, který vytvářel obraz hvězdy Miloše Kopeckého. Díky tomu tak měl prostor i proto, aby kolem něj byli vystavěny star vehicle filmy, a mohl tak působit jako jedinečná hvězda s vlastním stylem herectví, s vlastní charakteristikou v normalizační kinematografii.

Dále by se naskytovalo k prozkoumání více dalších témat, jež by souviseli s osobou Miloše Kopeckého, a to především rozebrání dalších typů rolí, jenž ve své kariéře představoval, zejména jeho pozdější postavy šarmantních intelektuálů, které představoval od 80. let. Dále by se také dalo, podrobněji rozebrat Kopeckého ztělesňování antagonistů, svůdců a sukničkářů. Podstatné však je, že všem těmto typům rolí Kopecký vytvořil fungující, opakující se schéma, jenž sklízelo úspěchy u tehdejších i dnešních diváků.

Při mém výzkumu také vyšlo najevo, že u nás chybí studie a prameny, jež by se zabývali hvězdným systémem ve vztahu k jednotlivým hereckým osobnostem. To se týká i konkrétně Miloše Kopeckého. O Kopeckého životě můžeme nalézt poměrně velké množství textů, ovšem v žádném se výrazněji nikdo nevěnuje typologii rolí Miloše Kopeckého ani podrobnému rozebrání jednotlivých aspektů a autorských prvků herectví Miloše Kopeckého. Rovněž se u nás nenachází v podstatě žádné texty a studie, jež by se zabývali výzkumem hereckých kariér ve spolupráci s určitým režisérem. Při mém zkoumání jsem například zjistil, že Kopeckého spolupráce s režisérem Petrem Schulhoffem vedla většinou k těm divácky nejoblíbenějším snímkům. Jednotlivé komedie Petra Schulhoffa, ve kterých se objevil Miloš Kopecký si získaly velkou oblibu a pravidelně se objevují v televizních programech dodnes.

Během výzkumu jsem také zjistil, že u nás nenalezneme mnoho textů, jenž by rozvíjeli téma hvězdného systému ve vztahu ke kinematografii v Československu. Je zřejmé, že Československá kinematografie by se dala zařadit a vztáhnou k evropské kinematografii obecně, a především můžeme při zkoumání hvězdného systému v Československu vycházet ze studie Josepha Garncarze o hvězdném systému v Německu.

Mohu tedy říci, že je opravdu velký rozdíl mezi aplikováním prvků hvězdného systému v Hollywoodu a v tehdejším Československu. Tento rozdíl mezi jednotlivými

kinematografiemi byl v 70. letech ještě větší nežli dnes, a to především z politických důvodů. Tento vývoj bezpochyby ovlivnil koncept hvězdného systému a status filmových hvězd u nás a můžeme tedy i dnes pozorovat rozdíly mezi vnímáním hvězd v jednotlivých zemích a v jejich kinematografiích.

7. Seznam použitých zdrojů:

Internetové zdroje:

Český rozhlas (2016): Miloš Kopecký: Selhal jsem. Kdo jste bez viny, hoďte kamenem <https://plus.rozhlas.cz/milos-kopecky-selhal-jsem-kdo-jste-bez-viny-hodte-kamenem-6512919> (cit. 28.11. 2020)

Filmový přehled: Miloš Kopecký <https://www.filmovyprehled.cz/cs/person/4959/milos-kopecky> (cit. 28.11. 2020)

PODSKALSKÁ, Jana. *Nemocnice na kraji města: Televizní legenda, které dala pandemie nový impuls* – Jindřichohradecký deník. Jindřichohradecký deník – informace, které jsou vám nejblíž [online]. Copyright © [cit. 07.11.2022]. Dostupné z: https://jindrichohradecky.denik.cz/spolecnost/serial-nemocnice-na-kraji-mesta.html

Miloš Kopecký: Vyhnul se transportu do Osvětimi, psychické nemoci bohužel ne - Deník.cz. Deník.cz - informace, které jsou vám nejblíž [online]. Copyright © [cit. 26.05.2022]. Dostupné z: https://www.denik.cz/spolecnost/milos-kopecky-20210112.html.

Trable při natáčení Tajemství hradu v Karpatech: Štáb musel… | Kafe.cz. Kafe.cz - Ten pravý internetový časopis pro ženy [online]. Copyright © [cit. 26.05.2022]. Dostupné z: https://www.kafe.cz/celebrity/tajemstvi-hradu-v-karpatech-zajimavosti-30000408.html.

Miloš Kopecký zemřel před 25 lety, jeho doktor Štrosmajer ale žije dál. G.cz – Internetový magazín bez zábran [online]. Copyright © 2015 [cit. 26.05.2022]. Dostupné z: https://g.cz/krava-nebeska-zije-dal-sarkasticky-doktor-strosmajer-dal-kopeckemu-moznost-nebyt-jen-padouchem/.

Věčně svěží Iva Janžurová. [online]. Dostupné z: https://zabava-artes.cz/mistri-zabavy/vecne-svezi-iva-janzurova/.

Literatura:

ČÁSLAVSKÝ Karel, - MERHAUT, Václav, - ŘÍZEK Tomáš (2002) - *Hvězdy českého filmu 2*. Havlíčkův Brod: Fragment, .Československý filmový ústav.

DYER, Richard. *Stars*. London: British Film Institute

GARNCARZ, Joseph (2010). *The star System in Weimar Cinema*. Rochester: Camden House,

MCDONALD, Paul (2000): *The Star Systém: Hollywood's production on popular idenities*. London: Wallflower Press,

HEIN, Milan (2009): *Miloš Kopecký – co zato stálo…*. XYZ, Praha

CHURAŇ, Milan (1994) *Kdo byl kdo v našich dějinách ve 20. století.* Praha: Libri,

JANOUŠEK, Jiří (1979) *Hvězdy z masa a kostí-rozhovory s některými ze slavných současníků*. Praha: Práce.

JUNEK, Václav (2012): Třinácté komnaty

KOLÁŘOVÁ, Jana – PIRANDELLO, Luigi (1998): *Luigi Pirandello, Jindřich IV.* Praha: Thespis

KOPECKÁ, Jana *(2013): Můj život s Mildou*. Praha: Malý Princ,

KOVÁŘ, Pavel (1996) Já: soukromý život Miloše Kopeckého. Praha: Eminent.

KOVÁŘ, Pavel – KOPECKÁ, Jana (2010): *Miloš Kopecký důvěrný portrét.* XYZ, Praha.

LIPSKÝ, Lubomír (1998): *Lubomír Lipský o sobě (a bratru Oldřichovi).* Camis, Praha

MARKOV, Petr *(2005) Přišel kostlivec k doktorovi.* Praha: Epocha

MELOUNEK, Petr (1990): *Proč se hraní kdekdo klaní – české filmové herectví včera, a dnes*. Praha:

MICHALCOVÁ-CESNAKOVÁ, Milena (2004): *Slavné osobnosti divadla-herecké umění od antiky po dnešek*. Praha: Brána.

ROHÁL, Robert-CHADIMA, Vítek (2009): *Filmové hvězdy a jejich hlášky*. Praha: Petrklíč.

SKÁLOVÁ, Johana (2000) *Nevyjasněná úmrtí V. Jiří Grossmann, Miloš Kopecký, Petr Čepek.* Praha: World Circle Foundation.

ŠMÍD, Milan – TRUNEČKOVÁ, Ludmila (2009): *Novinář a jeho zdroje v digitální éře. Praha: Karolinum.*

TIBITANZLOVÁ, Ivana (2004–2007) Český hraný film IV Praha: Národní filmový archiv.

PROSINCOVÁ, Alexandra (2007) Český hraný film V. Praha: Národní filmový archiv.

VORLÍČEK, Václav – MACEK, Petr (2017) – *Pane, vy jste režisér!* Ikar, Praha.

ZINDELOVÁ, Michaela (1992): *Vinohradské listování.* Praha: Paseka

Kontextuální literatura:

PINKAS, Jaroslav. *Filmové obrazy „Normalizace“*. Praha: Karolinum, Ústav pro studium totalitních režimů, 2021

BLAŽEJOVSKÝ, Jaromír (2004). Čas sluhů (1969–1989). In Marta Sylvestrová (ed). *Český filmový plakát 20. století*. Brno – Praha: Moravská galerie – Ex libris.

PTÁČKOVÁ, Brigita (2004). *Žánr ve filmu*. Praha: Národní filmový archiv,

BEDNAŘÍK, Petr (2019): *Dějiny českých médií – Od počátku do současnosti*. Praha: Grada,

BLAŽEJOVSKÝ, Jaromír (2002): *Cinepur.* Praha

BLAŽEJOVSKÝ, Jaromír (2004): *Český filmový plakát 20. století.* Moravská Galerie, Brno.

HULÍK, Štěpán (2011): *Kinematografie zapomnění: Počátky normalizace ve Filmovém studiu Barrandov (1968–1973)*. Academia.

Periodika:

Cinema, Roč, 1991, 2016

Cinepur, Roč. 2002,

Czechoslovak film, Roč. 1976

Filmové informace, Roč. 1972, Roč. 1973

Iluminace, Roč. 2012

Kino, Roč. 1972–1979

Květy, Roč. 1972, č. 36

Naše rodina, Roč. 1978, Roč. 1979

Obrana lidu-list Československé armády, Roč. 1982

Panoráma. Roč. 1977, Roč. 1979

Rudé právo, Roč. 1980

Scéna, Roč. 1976, Roč. 1979

Tvorba, Roč. 1979, Roč. 1983

Xantypa, Roč. 1996

Záběr, Roč. 1977, Roč. 1984

Filmografie:

Analyzované filmy:

Zítra to roztočíme, drahoušku...! (Československo, 1976)

Režie: Petr Schulhoff. **Námět:** Petr Schulhoff. **Scénář:** Petr Schulhoff. **Kamera:** Jiří Vojta. **Střih:** Jan Chaloupek. **Hudba**: Milan Dvořák. **Hrají:** Miloš Kopecký, Stella Zázvorková, Iva Janžurová, František Peterka, Luděk Sobota, Dagmar Veškrnová, Darja Hajská, Eva Trejtnarová, Jan Skopeček, Stella Májová, Helena Růžičková, Marie Mottlová, Jiří Lír, Václav Štěkl, Raoul Schránil, Josef Hlinomaz. **Produkce:** Filmové studio Barrandov**. Distribuce**: Ústřední půjčovna filmů. **Formát:** bar., 1:1,37, stereo, česky, 99 minut. **Premiéra:**19. 11. 1976. **Použitá verze**: DVD, 99 minut.

„Já už budu hodný dědečku“ (Československo, 1978)

Režie: Petr Schulhoff. **Námět:** Petr Schulhoff. **Scénář:** Petr Schulhoff. **Kamera:** Jiří Vojta. **Střih:** Jan Chaloupek. **Hudba**: Milan Dvořák. **Hrají:** Miloš Kopecký, Alena Vránová, Ladislav Pešek, František Filipovský, Miroslav Vydlák, Svatopluk Beneš, Darja Hajská, Marie Mottlová, Nelly Gaierová, Josef Větrovec, Dagmar Veškrnová, Jiří Lír, Míla Myslíková, Jorga Kotrbová, Vlastimil Fišar, Jaroslav Heyduk. **Produkce:** Filmové studio Barrandov**. Distribuce**: Ústřední půjčovna filmů. **Formát:** bar., 16:9, česky, 86 minut. **Premiéra:** 27. 7. 1979. **Použitá verze**: DVD, 86 minut.

Šest medvědů s Cibulkou (Československo, 1972)

Režie: Oldřich Lipský. **Námět:** Miloš Macourek. **Scénář:** Miloš Macourek, Oldřich Lipský. **Kamera:** Vladimír Novotný, Antonín Holub. **Střih:** Miroslav Hájek. **Hudba**: Vlastimil Hála. **Hrají:** Lubomír Lipský, Jiří Sovák, Miloš Kopecký, Jan Libíček, František Filipovský, Marie Rosůlková, Zora Polanová Darja Hajská, Václav Kotva, Václav Štěkl, Zdeněk Srstka, Josef Vytasil, Renata Bauerová, Jan Kunštýř, Jan Míškovský, Tomáš Muchka. **Produkce:** Filmové studio Barrandov**. Distribuce**: Ústřední půjčovna filmů. **Formát:** bar., 4:3, česky, 85 minut. **Premiéra:** 27. 7. 1979. **Použitá verze**: DVD, 85 minut.

Causa Králík (Československo, 1979)

Režie: Jaromil Jireš. **Námět:** Jaroslav Dietl. **Scénář:** Jaroslav Dietl. **Kamera:** Jaromír Šorf. **Střih:** Josef Valušiak. **Hudba**: Vadim Petrov. **Hrají:** Marie Brožová, Miloš Kopecký, Jaroslav Satoranský, Martin Růžek, Zlata Adamovská, Alena Vránová, Pavel Zedníček, Karel Augusta, Soběslav Sejk, Miroslav Plzák, Vlastimil Hašek, Jana Andresíková, Irena Hahnová, Věra Kubánková, Ladislav Goral, Eugen Jegorov, Vladimír Hlavatý, Marcel Vašinka, Oldřich Velen, Jitka Zelenohorská, Jan Cmíral st., Jaroslav Vozáb, Lena Birková, Karel Bělohradský, Miluše Zoubková, Jan Kotva, Bohuslav Ličman, Vladimír Navrátil, Raoul Schránil, Gustav Jankovský, Jiří Lír, Gabriela Najmanová, Vít Pešina, Josef Střecha, Michael Tarant, Václav Syřiště, Josef A. Stehlík, Josef Jonáš, Slávka Hamouzová, František Červinka, Milan Riehs, Marie Málková. **Produkce:** Filmové studio Barrandov**. Distribuce**: Ústřední půjčovna filmů. **Formát:** bar., 4:3, česky, 83 minut. **Premiéra:** 29. 2. 1980. **Použitá verze**: DVD, 83 minut.

Adéla ještě nevečeřela (Československo 1977).

Režie: Oldřich Lipský. **Námět:** Jiří Brdečka. **Scénář:** Jiří Brdečka, Oldřich Lipský. **Kamera:** Jaroslav Kučera. **Střih:** Miroslav Hájek. **Hudba**: Luboš Fišer. **Hrají:** Michal Dočolomanský, Rudolf Hrušinský, Miloš Kopecký, Ladislav Pešek, Naďa Konvalinková, Václav Lohniský, Květa Fialová, Olga Schoberová, Martin Růžek, Karel Effa, Zdeněk Dítě, Vladimír Hrabánek, Myrtil Frída, Vítězslav Černý, Vladimír Hrubý, Petr Brukner. **Produkce:** Filmové studio Barrandov**.**

Distribuce: Ústřední půjčovna filmů. **Formát:** bar., 16:9, česky, 105 minut. **Premiéra:** 4. 8. 1978. **Použitá verze**: DVD, 105 minut.

Citované filmy:

Baron Prášil (Karel Zeman, Československo, 1961)

Dobrý voják Švejk (Karel Steklý, Československo, 1956)

Já, truchlivý Bůh (Antonín Kachlík, Československo, 1969)

Jak napálit advokáta (Vladimír Čech, Československo, 1980)

*Křtiny (*Zdeněk Podskalský, Československo, 1981)

Limonádový Joe aneb Koňská opera (Oldřich Lipský, Československo, 1964)

Prodloužen čas (Jaromír Jireš, Československo, 1984)

Svatby pana Voka (Karel Steklý, Československo 1970)

Tajemství hradu v Karpatech (Oldřich Lipský, Československo, 1981)

Tři veteráni (Oldřich Lipský, Československo, 1983)

Zabil jsem Einsteina, pánové... (Oldřich Lipský, Československo, 1969)

Čtrnáctý v řadě (Oleg Reif, 1972)

To byla svatba, strýčku (Zdeněk Podskalský st., 1976)

Citovaná televizní seriálová díla:

Nemocnice na kraji města (Jaroslav Dudek, Československo, 1977)

U dobré pohody (Zdeněk Podskalský st., Československo 1973)

Citované pořady:

Komici na jedničku – Miloš Kopecký (Alena Činčerová, Česká republika, 2010)

Příběhy slavných Miloš Kopecký (Pavel Křemen, Česká republika, 2000)

Silvestr na přání aneb Čí jsou hory Kavčí (Ján Roháč, Československo, 1977)

Obrázek 1: Plakát k filmu Já už budu hodný, dědečku! 12
Obrázek 2: Plakát k filmu Zítra to roztočíme, drahoušku..! 13
Obrázek 3: Plakát k filmu Šest medvědů s cibulkou 14
Obrázek 4: Plakát k filmu Causa králík 15
Obrázek 5: Miloš Kopecký v divadelní hře Lakomec 18
Obrázek 6: Miloš Kopecký ve filmu Čtrnáctý v řadě 20
Obrázek 7: Miloš Kopecký ve filmu To byla svatba, strýčku! (1976) 20
Obrázek 8: Miloš Kopecký ve filmu Zítra to roztočíme, drahoušku...! 25
Obrázek 9: Miloš Kopecký ve filmu Adéla ještě nevečeřela 26
Obrázek 10: Miloš Kopecký ve filmu „Já už budu hodný dědečku!“ 26
Obrázek 11: Miloš Kopecký ve filmu „Já už budu hodný dědečku!“ 27
Obrázek 12: Miloš Kopecký ve filmu Causa králík 28
Obrázek 13: Miloš Kopecký ve filmu Zítra to roztočíme, drahoušku...! (1976) 29
Obrázek 14: Miloš Kopecký ve filmu Adéla ještě nevečeřela 30
Obrázek 15: Miloš Kopecký ve Filmu Šest medvědů s cibulkou 31
Obrázek 16: Miloš Kopecký ve filmu Adéla ještě nevečeřela 32
Obrázek 17: Miloš Kopecký ve filmu „Já už budu hodný dědečku!“ 32
Obrázek 18: Miloš Kopecký ve filmu Adéla ještě nevečeřela 34

8. English Summary

Miloš Kopecký was a famous star in Czechoslovak cinema, whose success and popularity were based on his specific acting, speech, and his charisma. The thesis deals with Kopecký's roles in the 70's, at the time of normalization. During this era Kopecký represented mainly roles of choleric angry men engaged in conflicts with other people. Kopecký often played selfish and malicious characters causing harm to the others in various ways. All attributes are present in Kopecký's films: *Zítra to roztočíme, drahoušku...!* (1976), *„Já už budu hodný dědečku!“* (1978), *Šest medvědů s Cibulkou* (1972), *Causa Králík* (1979) a *Adéla ještě nevečeřela* (1977). In all these films, I analysed Kopecký's acting and acting elements, and drew attention to the connections between the individual roles.

My bachelor thesis was partly based on a book *Stars* by Richard Dyer. In this book, Richard Dyer analysed the historical, ideological, and aesthetic significance of stars to help us change the way we understand screen icons. This book helped me with thinking about movie stars and their role in the world of film and in society. At first, I am trying to explain why I chose this topic, then I am presenting the concept of star system by Richard Dyer. After that I am exploring the issue of the application of star system in the cinematography of normalization era. Later I compared Kopecký's movie characters in the 60's, 70's and 80's, described the similarities and differences of the characters. While analysing popularity and fame of Miloš Kopecký, the thesis relies on various commentaries, latest publications with interviews, books about Kopecký as well as on those written by himself.

Exploring Kopecký's acting in the 70's films mentioned above, I clearly described and analysed in detail the individual elements of Kopecký's acting associated with his choleric outputs. I paid attention to his costumes and hairstyles and overall appearance in these roles, thanks to which I found out that Kopecký in the 70's represented elegant men in formal clothes or on the other hand he visually looked like an ordinary worker in Czechoslovakia. My bachelor thesis also explains how his acting in the 70's differed from his career in previous and subsequent years.